

VUOSIKERTOMUS 1995

Sisällysluettelo

Valio-konsernin viisivuotiskatsaus	3
Toimitusjohtajan katsaus	4
Euroopan parasta maitoa - tuoreena joka päivä	5
Valio-konsernin organisaatio	5
Hallintoneuvosto, hallitus, tilintarkastajat	6
Hallituksen toimintakertomus	8
Konsernin tuloslaskelma	11
Konsernin tase	12
Konsernin rahoituslaskelma	14
Emoyhtiön tuloslaskelma	15
Emoyhtiön tase	16
Emoyhtiön rahoituslaskelma	18
Konsernin ja emoyhtiön liitetiedot	19
Emoyhtiön voitonjakoehdotus	28
Tilintarkastuskertomus	29
Hallintoneuvoston lausunto	29
EU-jäsenyyden vaikutus maitomarkkinoihin	30
Maidonhankinta ja kehitystoiminta	30
Tuoretuotteet	33
Juustot	35
Ravintorasvat	38
Jauheet ja UHT-valmisteet	39
Jäätelö	40
Kotimaan myynti	42
GG - kansainvälinen läpimurto	43
Valio Oy:n omistajat	44
Valio-konserni ja omistajameijerit	44
Valio-konsernin osoitteita	45

*Kansi: Uimari Anu Koivisto
Nuorten PM-kultaa 1994
Nuorten EM-hopeaa 1995
Nuorten SM-kilpailut 1996:
• 4 kultaa
• 1 viestikulta
• 1 viestipronssi
• 3 Suomen ennätystä*

Valio-konsernin viisivuotiskatsaus

	1995	1994	1993	1992	1991
Liikevaihto milj. mk	7.966,1	8.578,0	8.624,8	7.369,9	7.566,6
Kehitys %	-7,1	-0,5	+17,0	-2,6	+3,7
- Kotimaa milj. mk	6.422,7	6.416,3	6.527,1	5.366,7	5.551,2
Kehitys %	+0,1	-1,7	+21,6	-3,3	+5,3
- Ulkomaantoiminnot milj. mk	1.543,4	2.161,7	2.097,7	2.003,2	2.015,4
Kehitys %	-28,6	+3,1	+4,7	-0,6	-0,5
Taseen loppusumma milj. mk	4.575,1	5.364,3	4.348,2	3.898,4	3.525,9
Vieras pääoma % taseesta	53,6	61,3	64,8	64,4	63,0
Oma pääoma + varaukset % taseesta	46,4	38,7	35,2	35,6	37,0
Henkilöstökulut milj. mk	945,2	752,5	597,8	560,1	616,6
Henkilöstö keskimäärin	5.101	4.265	3.234	3.165	3.804
Vaihto-omaisuus milj. mk	749,8	874,1	679,9	741,9	759,8
Investoinnit milj. mk	279,1	194,2	227,1	291,3	243,9
Kokonaispoistot milj. mk	262,6	264,1	216,9	191,9	198,4

Toimitusjohtajan katsaus

Vuosi 1995 oli Valion 90:s toimintavuosi ja Suomen ensimmäinen jäsenyysvuosi Euroopan unionissa.

Koko 1990-luvun ajan Valiossa on tehty konsernin kehittämiseksi muutoksia, jotka nyt joutuivat koetukselle.

Vuoden 1993 aikana toimeenpannun markkinoinnin ja jakelun keskittämisen jälkeen tehtiin tilikauden alkuun mennessä vastaavat ratkaisut jalostavassa teollisuudessa. Molemmat keskittämishjelmat toteutettiin valiolaisten osuuskuntien laajasti hyväksymien osakassopimuksien mukaisesti.

Tilikauden aikana toimitettiin uuden tuoteryhmäkohtaisen organisaation mukaan. Toimintamallin perusteena on toisaalta markkina- ja asiakaslähtöisyyden ja toisaalta tuloshakuisuuden lisääminen Valio-konsernissa. Tuoteryhmäpohjaisten liiketoiminta-alueiden hallinnossa luottamusmiesjohtokunnilla on mahdollisuus markkinoiden toiminnan seuraamiseen ja liiketoiminnan prosessien ohjaamiseen ja valvomiseen. Näin on pyritty hahmottamaan hallinnolle yrityksen toimintaa selkeistä

markkinapinnoista lähtien, jotta toisaalta toimivan johdon tavoitteet asetetaan tarpeeksi vaativiksi ja toisaalta johdon toiminnalle kyetään antamaan tosiasioihin perustuva hallinnon tuki. Jälkimmäinen on ollut tuiki tärkeää erityisesti työnalla olevan rakennerationalisointiohjelman toteuttamisessa.

Koko konsernin toiminnalle keskeisen strategisen päämäärän markkina- ja asiakaslähtöisyyden lisäämiseksi konsernin strategisessa suunnittelussa keskityttiin tärkeimpien tuotemerkkijemme asemointiin ja niitä tukevien kehitysohjelmien laatimiseen. Tämän myötä nykyaikaista markkinointiosaamista ja -käsitteistöä juurrutettiin laajasti sekä henkilöstöön että hallintoon. Tavoitteena on ollut kanavoida konsernin kaikkien toimintojen tuki uuden kilpailutilanteen vaatimaan markkinalähtöisen toiminnan kehittämiseen.

Vuoden aikana aloitettiin laaja koulutusohjelma tuoteryhmähallinnan käyttöön ottamiseksi johtamisen ja toiminnan keskeisenä työkaluna. Tuoteryhmähallinta on jatkuva prosessi, jonka kautta opimme tiedostamaan kuluttajan ja kaupan tarpeet: osaamme laatia sekä toimeenpanna suunnitelmat, jotka mahdollistavat meille ja asiakkaillemme paremman kilpailukyvyyn ja taloudellisen tuloksen.

Kun päättynyt vuosi merkitsi suuria muutoksia kilpailutilanteessa, oli huomio varsin pitkälle keskittynyt markkinatilanteen seurantaan ja sen vaatimiin reagoiteihin. Alkaneena vuonna markkinatilanteen ohella on kiinnitettävä voimakkaasti huomiota yrityksen sisäisten toimintaprosessien tehokkuuden parantamiseen sekä toteutettava tuottavuutta kohentavia toimenpiteitä. Työkaluna käytämme laatujohtamista, jotta ymmärtäisimme teknisen laadun lisäksi myös asiakaslaadun vaatimukset. Valio-konsernilla ei myöskään ole varaa hellitää kustannustehokkuuden parantamisesta piiruakaan. Kustannustehok-

kuus on meijerialalla äärimmäisen tärkeä kilpailutekijä. Johdolta edellytetään jatkuvaa uudelleen arviointia toimintojen kustannusrakenteista, jotta käytössä olevat voimavarat suunnataan oikein ja tilityskyky sekä tarvittava kehittämispanostus voidaan turvata.

Tilivuoden aikana laadittiin myös Valio-konsernin omistajastrategia, joka käsiteltiin omistajaosuuskuntien lausuntojen pohjalta Valio Oy:n hallintoneuvostossa. Tehty työ viitoittaa konsernin hallinnolle ja toimivalle johdolle omistajien odotukset konsernin kehittämiseksi. Vuoden aikana muotoutuivat aiemman keskusliikeperusteisen meijerialan edunvalvonnan tilalle uudet edunvalvontarakenteet, jotka selkeyttävät toimintatapoja ja -väyliä uudessa tilanteessa.

Päättyneen vuoden taloudellinen tulos ja markkinamuutokset Euroopan unionin jäsenyyden tuomassa uudessa toimintaympäristössä ovat toteutuneet kohtuullisesti odotuksen mukaisesti. Olemme välttyneet pahimpien uhkakuvien mukaisilta takaiskuilta. Tulevaisuuteen liittyy edelleen jo tiedossa olevia sopeutumistarpeita, jotka edellyttävät valiolaisten maidontuottajilta ja Valion henkilöstöltä osaavaa ja määrätietoista työpanosta. Toteutuneen kehityksen pohjalta suhtaudun luottavaisesti valiolaisten maitotilojen ja meijeriteollisuuden tulevaisuuteen. Tehdystä työstä kiitos kaikille valiolaisille. Kiitos myös sidosryhmillemme hyvästä yhteistyöstä. Alkanut vuosi on jälleen kova haaste kaikille maitotalouden piirissä toimiville, ja toivotankin parhainta menestystä yhteiselle urakalle.

Matti Kavetvuo

European parasta maitoa - tuoreena joka päivä

Suomalainen maito sai Suomen ensimmäisenä EU-jäsenyyssuotena arvokkaan tunnustuksen: sijoituimme maidon laatutilastossa EU:n ykköseksi. Suomalainen maito on EU:n parasta. Vuosien aikana maidon laadun eteen tehty työ Valioryhmässä on tuottanut hienon tuloksen.

Valio-tuotteiden tie alkaa suomalaiselta maatilalta. Noin 24 000 maitotilalla boideetaan, ruokitaan, lypsetään lehmät ammattitaidolla ja huolella, aamuin illoin, vuoden jokaisena päivänä. Vain ehdottoman ensiluokkaisesta raaka-aineesta syntyvät korkealaatuiset Valio-valmisteet.

Maito baetaan jäädytetystä tilatankista meijeriin, missä se jalostuu Valio Maidoksi, Valiojogurtiksi, Valio Edamiksi, Valio Meijerivoiksi, Valiojäätelöksi, Tutteliksi...

Kaikkiaan valmistettavia tuotteita eri pakkausvaihtoehdot huomioiden on 800.

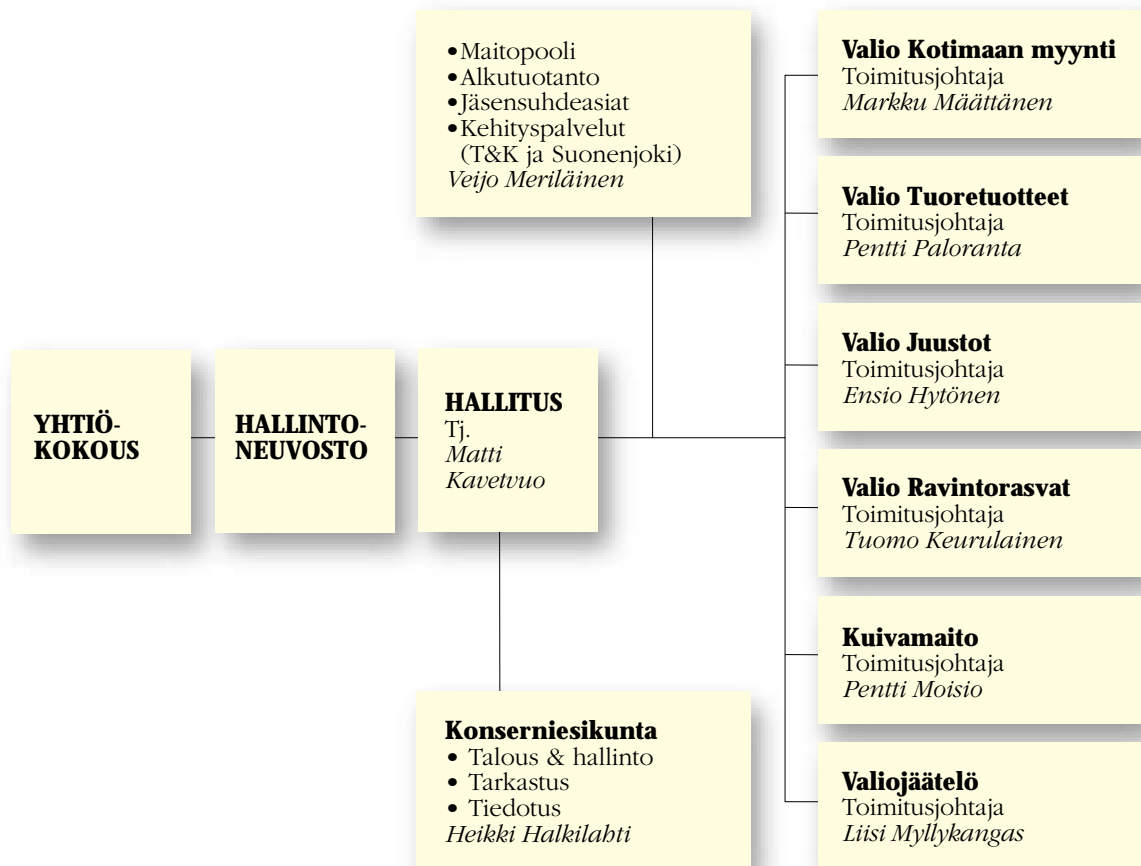
Valio markkinoi valmiit tuotteet katkeamattomassa kylmäketjussa meijeristä kauppoihin, kioskeihin, päiväkoteihin, ravintoloihin. Jakeluautoja on liikenteessä 380, ja ne ajavat arkisin yhteensä 70 000 kilometriä. Tuotteita toimitetaan 20 000 asiakkaalle.

Suomalaiset luottavat kotimaisiin elintarvikkeisiin. Ne ovat tuttuja ja turvallisia, valmistaja tuntee niistä vastuunsa. Suomalaiset tuotteet vastaavat suomalaisia makutottumuksia. Suomalaisen ruoan tekijöinä ovat suomalaiset ammattimiehet ja -naiset.

Valio on tuttu merkki jokaisessa suomalaisessa ruokapöydässä. Tuoreena joka päivä.

Valio-konsernin organisaatio

1.1.1996

VALIO OY

Hallintoneuvosto

	vuodesta	erovuorossa		vuodesta	erovuorossa
Niilo Mäki maanviljelysneuvos, Korttesjärvi puheenjohtaja	1982	1997	Kauko Puurula maanviljelijä, Reisjärvi	1992	1996
Markku Heikkinen maanviljelijä, Tohmajärvi varapuheenjohtaja	1991	1997	Osmo Sikanen maanviljelijä, Joroinen	1991	1996
Pertti Hahl maanviljelijä, Mikkelin mlk 27.4.95 alkaen	1995	1998	Veikko Sinkkonen maanviljelijä, Parikkala	1994	1997
Seppo Hakola maanviljelijä, Kuortane	1994	1996	Matti Suntela maanviljelysneuvos, Asikkala 27.4.95 saakka	1988	1995
Pertti Heinonen maanviljelijä, Oripää	1992	1996	Reino Tapani toimitusjohtaja, Turku	1992	1997
Eero Hiironen talousneuvos, Saarijärvi	1991	1998	Tauno Uitto maanviljelijä, Tyrnävä	1992	1997
Eero Jukkara maanviljelijä, Savitaipale	1989	1998	Juhani Väänänen maanviljelijä, Maaninka 27.4.95 alkaen	1995	1998
Matti Karvo maanviljelijä, Rovaniemen mlk	1994	1998			
Juhani Myllykangas pitäjänneuvos, Leivonmäki	1987	1996	<i>Hallitus</i>		
Jussi Mönkkönen maanviljelijä, Kaavi 27.4.95 saakka	1992	1995	Ilmari Tuovinen maanviljelijä, Varpaisjärvi puheenjohtaja	1992	1997
Martti Nevalainen maanviljelijä, Valtimo	1994	1996	Tauno Mikkola maanviljelijä, Vilppula varapuheenjohtaja	1992	1996
Paavo Niskanen maanviljelijä, Iisalmi 27.4.95 alkaen	1995	1998	Jouko Kallio maanviljelijä, Nivala	1992	1995
Into Nummila maanviljelijä, Iitti	1992	1997	Matti Kavetvuo toimitusjohtaja, Helsinki	1992	
Heikki Olkkonen maanviljelijä, Alavus	1988	1996	Jarno Mäki maanviljelijä, Hausjärvi	1992	1997
Riku Ollikainen maanviljelijä, Lapinlahti	1981	1997	Matti Rinta-Kohtamäki maanviljelijä, Isokyrö	1993	1996
Terho Paavola maanviljelijä, Kaustinen 27.4.95 saakka	1992	1995			
Pirkko Peltola-Kauppinen laborantti, Suonenjoki henkilökunnan edustaja	1993	1995	<i>Tilintarkastajat</i>		
Esko Pohjala agronomi, Orivesi	1992	1998	30.5.95 saakka Varsinaiset tilintarkastajat: Tauno Haataja, kauppat.maist., KHT-tilintarkastaja, Espoo Pekka Isohanni, maanviljelijä, Kannus Jukka Hölttä, maanviljelijä, Pertunmaa		
Katariina Pouta kirjanpitäjä, Jyväskylä henkilökunnan edustaja	1993	1995	Varatilintarkastajat: Pekka Luoma, ekonomi, KHT-tilintarkastaja, Espoo Reino Parkko, maanviljelijä, Elimäki Matti Romppanen, maanviljelijä, Juankoski		
			31.5.95 alkaen SVH Coopers & Lybrand Oy, KHT-yhteisö		

Voimariini®

CLASSIC

Fons

Super TOFFEE

NAMI NAMI

Mehis®

JOKE LIMU

La Gaba

HYLA®

Turunmaa

UUSI JOGY

Voilevi®

Gefilus®

Pehmis

POLAR

Tutteli®

HALLITUKSEN TOIMINTAKERTOMUS 1.1.1995 - 31.12.1995

MUUTOKSET TOIMINTAYMPÄRISTÖSSÄ

Suomen liittyminen EU:n jäseneksi ns. äkkirysäysmallilla alensi Valio-konsernin liikevaihtoa ja tulosta runsaalla 500 miljoonalla markalla. Merkittävin tekijä oli siirtyminen aiemmasta kotimaisesta vientitukijärjestelmästä EU:n vientitukijärjestelmään, joka alensi konsernin ulkomaan liikevaihtoa ja ulkomaantoiminnan tulosta 400 miljoonalla markalla.

Samanaikaisesti kun uuteen toimintaympäristöön sopeuduttiin Valio-konsernissa saatettiin loppuun mittava syksyllä 1993 alkanut rakennekehitys. Toiminta organisoitiin markkina- ja asiakaslähtöisiin, tulohakuisesti johdettaviin liiketoimintalueisiin.

OSAKKAAT JA OSAKEPÄÄOMA

Osakkaita on tilikauden päättyessä sulautumisen jälkeen 46 osakkaiden määrään oltua vuotta aikaisemmin 47.

Valio Oy:n kokonaan maksettu osakepääoma on 586 340 000 markkaa.

MUUTOKSET KONSERNIRAKENTEESSA

Tilikauden aikana Valio myi sekä Valio International UK Ltd:n koko osakekannan että omistusosuuden Valio Data Oy:stä.

Valio hankki 34 prosentin osuuden Tarton lähellä sijaitsevasta tuotetuotemeijeristä (A/S Tapila). Tilikauden päättymisen jälkeen Valion omistusosuus on noussut 90,1 prosenttiin.

Valion tytäryhtiön Kuivamaito Oy:n omistama Maito-Mix Oy fuusioitiin Kuivamaito Oy:öön.

VERTAILUTIEDOT

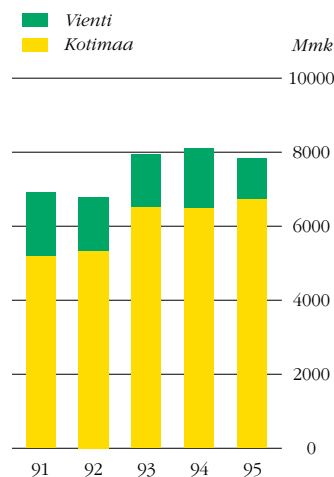
Valioryhmän ja konsernirakenteen merkittävien muutosten takia toimintakertomuksen tiedot vuosilta 1994 ja 1995 eivät ole täysin vertailukelpoisia.

LIKEVAIHTO/KONSERNI

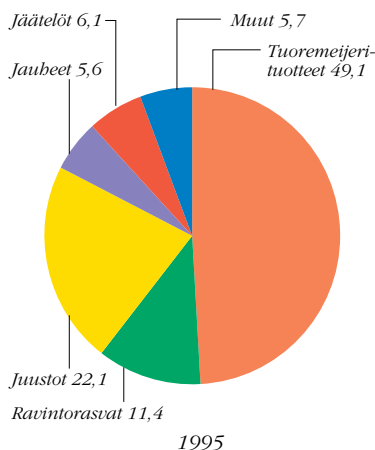
Konsernin liikevaihto oli 7 966 Mmk (8 578 Mmk).

Kotimaan liikevaihto oli 6 423 Mmk (6 416 Mmk). Ulkomaantoiminnan (vienti Suomesta ja ulkomaiset tytäryhtiöt) liikevaihto oli 1 543 Mmk (2 162 Mmk).

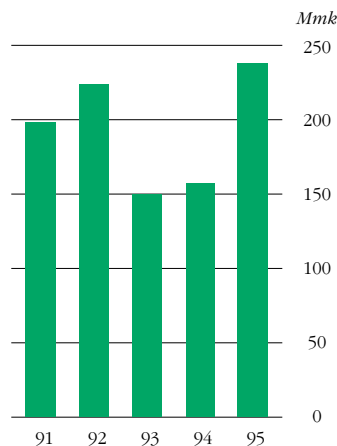
VALIO OY:N LIKEVAIHTO

VALIO OY:N LIKEVAIHDON JAKAUMA PROSENTTEINA

VALIO OY:N INVESTOINNIT

LIKEVAIHTO/EMOYHTIÖ

Valio Oy:n liikevaihto oli 7 839 Mmk (8 111 Mmk).

Kotimaan liikevaihto oli 6 741 Mmk (6 510 Mmk). Viennin liikevaihto oli 1 098 Mmk (1 601 Mmk).

INVESTOINNIT

Konsernin bruttoinvestoinnit olivat 279 Mmk (194 Mmk) eli 3,5 prosenttia (2,3 %) liikevaihdosta. Rakennuksiin ja maa-alueisiin investoitiin 22 Mmk. Kone- ja laiteinvestoinnit olivat 255 Mmk, josta merkittävimmät suoritettiin Turengin, Joensuun, Herajoen, Tampereen ja Kuivamaidon tuotantolaitoksissa sekä aluetulosyksiköissä.

Osakkeisiin ja osuuksiin investoitiin 1 Mmk ja muihin pitkävaikutteisiin menoihin 1 Mmk. Konsernin nettoinvestoinnit olivat 210 Mmk (161 Mmk).

HENKILÖSTÖ

Konsernin palveluksessa oli tilikauden aikana keskimäärin 5 101 henkilöä ja edellisenä vuonna 4 265. Vastaavat luvut tilikauden päättyessä olivat 4 627 ja 5 013.

Emoyhtiön palveluksessa oli tilikauden aikana keskimäärin 4 351 henkilöä ja edellisenä vuonna 3 413. Vastaavat luvut tilikauden päättyessä olivat 3 943 ja 3 952.

PALKAT

Konsernin hallitusten, hallintoneuvostojen ja toimitusjohtajien palkat olivat 7,1 Mmk (7,9 Mmk). Muiden palkat olivat vastaavasti 704,3 Mmk (578,8 Mmk).

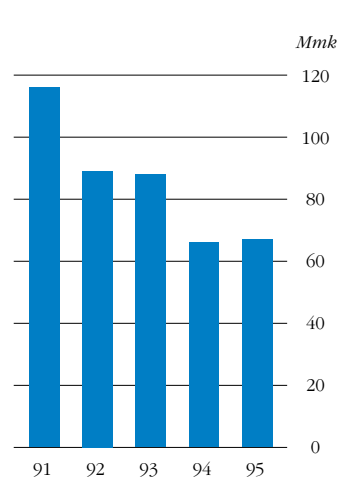
Valio Oy:n vastaavat luvut olivat 2,0 Mmk (1,7 Mmk) ja 603,0 Mmk (458,3 Mmk). Emoyhtiön toimitusjohtajan eläkeiäksi on sovittu 62 vuotta.

RAHOITUS

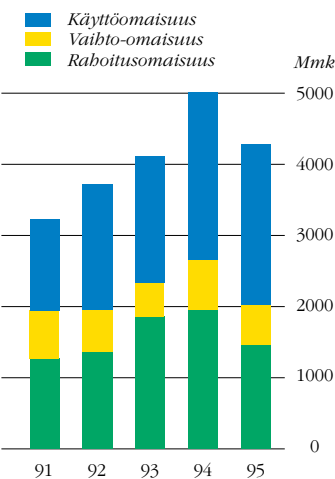
Konsernin ja emoyhtiön maksuvalmius säilyi koko tilikauden hyvänä. Rahat ja pankkisaamiset sekä talletukset olivat tilivuoden päättyessä 818 Mmk, kun vastaava luku oli vuoden alkaessa 1 089 Mmk. Vaihto-omaisuus oli tilikauden päättyessä 750 Mmk ja alussa 874 Mmk. Korolliset velat olivat tilikauden lopussa 856 Mmk ja alussa 1 377 Mmk.

Nettorahoituskulut olivat 93 Mmk (72 Mmk) eli 1,2 prosenttia (0,8 %) konsernin liikevaihdosta. Nettokorkokulut olivat 82 Mmk (83 Mmk).

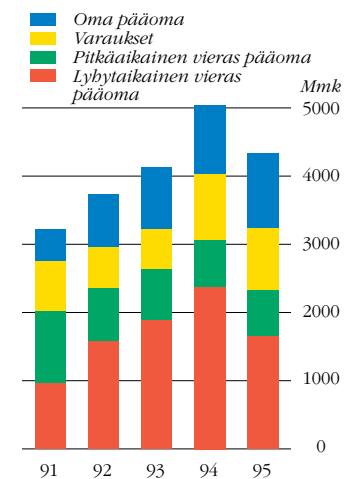
VALIO OY:N
NETTOKORKOMENOT

VALIO OY:N TASEEN RAKENNE,
VASTAAVAA

VALIO OY:N TASEEN RAKENNE,
VASTATTAVAA

TULOS

Konsernin tulos ennen satunnaisia eriä on 60 Mmk (232 Mmk). Satunnaiset erät muodostuvat pääosin tytäryhtiöiden ja käyttöomaisuusarvopapereiden luovutusvoitoista. Satunnaisien tuottojen nettomäärä on 95 Mmk (-70 Mmk).

Suunnitelmanmukaisten ja tehtyjen poistojen erotus oli 36,9 Mmk (-5,7 Mmk). Tehdyt poistot ovat elinkeinoverolain sallimissa maksimeissa. Tilivuoden verot olivat 45,2 Mmk (52,0 Mmk). Tilikauden tulos on 148,4 Mmk (96,0 Mmk).

Emoyhtiön tulos ennen satunnaisia eriä on 181,3 Mmk (279,7 Mmk). Satunnaiset erät muodostuvat konsernin tuloksen osalta todetun lisäksi eräiden omaisuuserien alaskirjauksista sekä tytäryhtiölle annetusta konserniavusta.

Suunnitelmanmukaiset poistot olivat 29,3 Mmk suuremmat kuin veruspoistot. Edellisenä vuotena suunnitelmanmukaiset poistot ja tehdyt poistot vastasivat toisiaan. Tilivuoden verot olivat 45,1 Mmk (52,1 Mmk). Tilikauden voitto on 148,6 Mmk (127,9 Mmk).

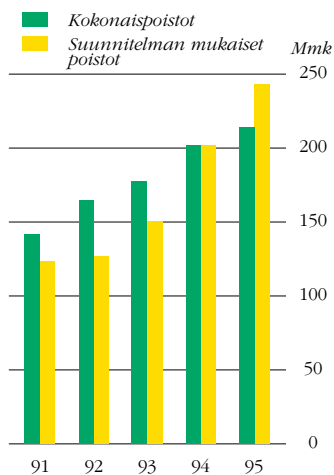
NÄKYMÄT VUODELLE 1996

Kilpailutilanne markkinoilla tulee jatkumaan kireänä. Rakenneraationalisoinnissa on pääosin edetty syksyllä 1994 esitetyn ohjelman mukaisesti.

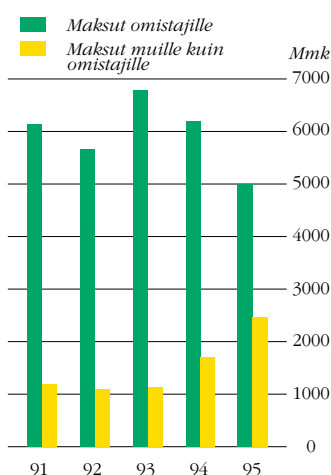
Konsernin toiminnallisen tuloksen odotetaan olevan positiivinen edellisvuotta alemmalla jälkitiliasolla.

VALIO OY:N POISTOT

VALIO OY:N KULUJEN JAKAUMA

KONSERNIN TULOSLASKELMA

	1995	1994
Liikevaihto	7.966.137	8.578.035
Valmisteverastojen lisäys(+)/vähennys(-)	237.629	-28.676
Liiketoiminnan muut tuotot	109.579	60.816
Muuttuvat kulut:		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat:		
Ostot tilikauden aikana	5.602.903	6.491.718
Varastojen lisäys(-)/vähennys(+)	347.308	27.341
Ulkopuoliset palvelut	64.953	47.649
Henkilöstökulut	594.577	393.123
Muut muuttuvat kulut	366.477	265.183
	-6.976.218	-7.225.014
Myyntikate	1.337.127	1.385.161
Kiinteät kulut:		
Henkilöstökulut	350.607	359.372
Vuokrat	77.073	67.620
Muut kiinteät kulut	471.849	417.400
Käyttömaksut	-15.235	-21.280
	-884.294	-823.112
Käyttökate	452.833	562.049
Poistot		
Käyttöomaisuudesta ja muista pitkävaikutteisista menoista	293.067	245.238
Konserniliikearvon poisto	6.461	13.138
	-299.528	-258.376
Liikevoitto	153.305	303.673
Rahoitustuotot ja -kulut:		
Osinkotuotot	5.626	3.431
Korkotuotot	45.492	86.824
Muut rahoitustuotot	423	2.434
Osuus osakkuusyritysten voitoista	513	6.724
Korkokulut	-127.690	-169.497
Muut rahoituskulut	-17.285	-1.523
	-92.921	-71.607
Voitto ennen satunnaiseriä, varauksia ja veroja	60.384	232.066
Satunnaiset tuotot ja kulut:		
Satunnaiset tuotot	127.769	1.692
Satunnaiset kulut	-32.667	-71.530
	95.102	-69.838
Voitto ennen varauksia ja veroja	155.486	162.228
Poistoeron lisäys(-)/vähennys(+)	36.915	-5.744
Vapaaehtoisten varausten lisäys(-)/vähennys(+)	152	-7.204
Välittömät verot		
Tilikaudelta	-45.212	-51.984
Aikaisemmilta tilikausilta	733	-140
Tilikauden voitto ennen vähemmistöosuutta	148.074	97.156
Vähemmistöosuus tilikauden tuloksesta	-353	1.174
Konsernin voitto tilikaudelta	148.427	95.982

Kaikki luvut 1.000 markkoina

KONSERNIN TASE

VASTAAVAA	31.12.1995	31.12.1994
KÄYTTÖOMAISUUS JA MUUT PITKÄAIKAISET SijoITUKSET		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	5.143	3.716
Liiketarvo	57.770	101.844
Muut pitkävaikutteiset menot	27.357	38.653
	90.270	144.213
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	75.471	78.649
Rakennukset ja rakennelmat	960.387	1.066.288
Koneet ja kalusto	866.850	887.678
Muut aineelliset hyödykkeet	47.565	48.204
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	69.350	43.167
	2.019.623	2.123.986
Käyttöomaisuusarvopaperit ja muut pitkäaikaiset sijoitukset		
Osakkuusyritysosakkeet ja -osuudet	10.635	7.798
Osakkeet ja osuudet	115.544	183.120
Lainasaamiset	13.466	9.057
	139.645	199.975
VAIHTO- JA RAHOITUSOMAISUUS		
Vaihto-omaisuus		
Aineet ja tarvikkeet	148.482	159.933
Keskeneräiset tuotteet	92.122	57.693
Valmiit tuotteet/tavarat	502.592	650.942
Muu vaihto-omaisuus	6.558	5.562
	749.754	874.130
Saamiset		
Myyntisaamiset	631.458	746.683
Siirtosaamiset	92.778	154.450
Muut saamiset	34.030	31.881
	758.266	933.014
Rahoitusomaisuusarvopaperit Lyhytaikaiset sijoitukset	727.789	927.608
Rahat ja pankkisaamiset	89.769	161.393
	4.575.116	5.364.319

Kaikki luvut 1.000 markkoina

VASTATTAVAA	31.12.1995	31.12.1994
OMA PÄÄOMA		
Oma pääoma		
Sidottu oma pääoma		
Osakepääoma	586.340	586.340
Muu sidottu oma pääoma	36.494	42.555
	<hr/> 622.834	<hr/> 628.895
Vapaa oma pääoma		
Muu vapaa oma pääoma	260.049	233.663
Tilikauden voitto	148.427	95.982
	<hr/> 408.476	<hr/> 329.645
VÄHEMMISTÖOSUUS	19.797	24.023
VARAUKSET		
Konsernireservi	18.405	22.177
Kertynyt poistoero	743.949	780.879
Vapaaehtoiset varaukset		
Jälleenhankintavaraus	16.000	16.000
Muut varaukset	293.219	300.609
	<hr/> 1.071.573	<hr/> 1.119.665
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Lainat rahoituslaitoksilta	572.986	692.781
Muut pitkäaikaiset velat	121.688	146.926
	<hr/> 694.674	<hr/> 839.707
Lyhytaikainen		
Lainat rahoituslaitoksilta	161.608	406.655
Joukkovelkakirjalainat	-	113.250
Saadut ennakot	21.980	17.456
Ostovelat	1.328.055	1.565.929
Siirtovelat	200.168	249.985
Muut lyhytaikaiset velat	45.951	69.109
	<hr/> 1.757.762	<hr/> 2.422.384
	<hr/> 4.575.116	<hr/> 5.364.319

Kaikki luvut 1.000 markkoina

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA

	1995	1994
VAROJEN LÄHTEET		
Tulorahoitus		
Käyttökate	452.833	562.049
Rahoitustuotot	52.054	99.413
	504.887	661.462
Pääomarahoitus		
Pitkäaikaisen vieraan pääoman lisäys	3.935	596.104
Vähemmistöosuuden lisäys	-	19.436
Oman pääoman lisäys	-	19.820
	3.935	635.360
	508.822	1.296.822
VAROJEN KÄYTTÖ		
Voitonjako	69.596	42.743
Rahoitus- ja muut kulut sekä verot		
Rahoituskulut	144.975	171.020
Satunnaiset erät, tuotot(-)/kulut(+)	-127.765	3.468
Verot	44.479	52.124
	131.285	269.355
Investoinnit	279.126	194.219
Käyttöomaisuuden muu muutos	-158.955	441.760
Lainasaamisten lisäys(+)/vähennys(-)	4.409	-97.108
Pääoman palautukset		
Pitkäaikaisen vieraan pääoman vähennys	148.968	302.762
Vähemmistöosuuden vähennys	3.873	-
Oman pääoman vähennys	6.061	37.854
	158.902	340.616
Käyttöpääoman muutos		
Vaihto-omaisuuden lisäys(+)/vähennys(-)	-124.376	194.183
Lyhytaikaisten saamisten lisäys(+)/vähennys(-)	-446.191	105.666
Lyhytaikaisen vieraan pääoman lisäys(-)/vähennys(+)	664.622	-151.869
	94.055	147.980
	508.822	1.296.822

Kaikki luvut 1.000 markkoina

EMOYHTIÖN TUOSLASKELMA

	1995	1994
Liikevaihto	7.839.278	8.110.974
Valmisteverastojen lisäys(+)/vähennys(-)	210.538	-11.079
Liiketoiminnan muut tuotot	103.325	52.205
Muuttuvat kulut:		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat:		
Ostot tilikauden aikana	5.663.552	6.376.201
Varastojen lisäys(-)/vähennys(+)	367.414	31.849
Ulkopuoliset palvelut	52.819	32.566
Henkilöstökulut	514.418	324.384
Muut muuttuvat kulut	273.151	197.613
	-6.871.354	-6.962.613
Myyntikate	1.281.787	1.189.487
Kiinteät kulut:		
Henkilöstökulut	290.359	271.189
Vuokrat	73.470	57.301
Muut kiinteät kulut	432.557	348.605
Käyttömaksut	-15.235	-21.280
	-781.151	-655.815
Käyttökate	500.636	533.672
Poistot		
Käyttöomaisuudesta ja muista pitkävaikutteisista menoista	243.491	201.899
	-243.491	-201.899
Liikevoitto	257.145	331.773
Rahoitustuotot ja -kulut:		
Osinkotuotot	3.656	3.761
Osinkotuotot tytäryhtiöiltä	1.512	7.443
Veronhyvitystuotot	1.545	1.254
Korkotuotot	56.358	98.456
Muut rahoitustuotot	-	1.352
Korkokulut *)	-123.066	-164.367
Muut rahoituskulut	-15.887	-
	-75.882	-52.101
Voitto ennen satunnaiseriä, varauksia ja veroja	181.263	279.672
Satunnaiset tuotot ja kulut:		
Satunnaiset tuotot	128.364	1.551
Satunnaiset kulut	-146.339	-84.566
	-17.975	-83.015
Voitto ennen varauksia ja veroja	163.288	196.657
Poistoeron lisäys(-)/vähennys(+)	29.333	-14
Vapaaehtoisten varausten lisäys(-)/vähennys(+)	-	-16.000
Välittömät verot		
Tilikaudelta	-45.078	-52.076
Aikaisemmilta tilikausilta	1.090	-646
Tilikauden voitto	148.633	127.921
*) Nettokorkokulut	66.708	65.911

Kaikki luvut 1.000 markkoina

EMOYHTIÖN TASE

VASTAAVAA	31.12.1995	31.12.1994
KÄYTTÖOMAISUUS JA MUUT PITKÄAIKAISET SijoITUKSET		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	3.674	3.127
Muut pitkävaikutteiset menot	27.073	34.757
	30.747	37.884
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	70.283	71.443
Rakennukset ja rakennelmat	827.615	891.911
Koneet ja kalusto	729.563	699.562
Muut aineelliset hyödykkeet	33.825	33.219
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	47.211	39.888
	1.708.497	1.736.023
Käyttöomaisuusarvopaperit ja muut pitkäaikaiset sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	101.318	165.877
Tytäryhtiöosakkeet	283.207	240.893
Lainasaamiset	181.522	220.938
	566.047	627.708
VAIHTO- JA RAHOITUSOMAISUUS		
Vaihto-omaisuus		
Aineet ja tarvikkeet	118.284	140.468
Keskeneräiset tuotteet	88.353	55.428
Valmiit tuotteet/tavarat	326.877	493.635
Muu vaihto-omaisuus	4.703	5.562
	538.217	695.093
Saamiset		
Myyntisaamiset	573.597	754.065
Siirtosaamiset	68.441	133.570
Muut saamiset	37.313	31.131
	679.351	918.766
Rahoitusomaisuusarvopaperit Lyhytaikaiset sijoitukset	727.751	927.337
Rahat ja pankkisaamiset	62.065	102.942
	4.312.675	5.045.753

Kaikki luvut 1.000 markkoina

VASTATTAVAA	31.12.1995	31.12.1994
OMA PÄÄOMA		
Oma pääoma		
Sidottu oma pääoma		
Osakepääoma	586.340	586.340
Vararahasto	35.580	35.580
	<hr/> 621.920	<hr/> 621.920
Vapaa oma pääoma		
Käyttörahasto	304.863	247.303
Tilikauden voitto	148.633	127.921
	<hr/> 453.496	<hr/> 375.224
VARAUKSET		
Kertynyt poistoero	645.680	675.026
Vapaaehtoiset varaukset		
Jälleenhankintavaraus	16.000	16.000
Siirtymävaraus	270.872	270.872
	<hr/> 932.552	<hr/> 961.898
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Lainat rahoituslaitoksilta	537.844	613.121
Muut pitkäaikaiset velat	131.561	134.996
	<hr/> 669.405	<hr/> 748.117
Lyhytaikainen		
Lainat rahoituslaitoksilta	135.562	358.201
Joukkovelkakirjalainat	-	113.250
Saadut ennakot	6.180	5.073
Ostovelat	1.286.820	1.624.480
Siirtovelat	178.654	197.457
Muut lyhytaikaiset velat	28.086	40.133
	<hr/> 1.635.302	<hr/> 2.338.594
	<hr/> 4.312.675	<hr/> 5.045.753

Kaikki luvut 1.000 markkoina

EMOYHTIÖN RAHOITUSLASKELMA

	1995	1994
VAROJEN LÄHTEET		
Tulorahoitus		
Käyttökate	500.636	533.672
Rahoitustuotot	63.071	112.266
	563.707	645.938
Pääomarahoitus		
Pitkäaikaisen vieraan pääoman lisäys		
Rahoituslainojen lisäys	3.182	483.536
Osakaslainojen lisäys	-	75.402
	3.182	558.938
Oman pääoman lisäys	-	19.820
	566.889	1.224.696
VAROJEN KÄYTTÖ		
Osinko	70.361	43.605
Rahoitus- ja muut kulut sekä verot		
Rahoituskulut	138.953	164.367
Satunnaiset erät, tuotot(-)/kulut(+)	-14.688	3.071
Verot	43.989	52.722
	238.615	263.765
Käyttöomaisuuden lisäys		
Aineellinen käyttöomaisuus	237.259	673.132
Osakkeet, osuudet ja aineettomat hyödykkeet	51.495	126.520
Käyttöomaisuuden vähennys	-70.644	-161.970
Hankintaennakkojen lisäys(+)/vähennys(-)	1.149	-6.657
	219.259	631.025
Lainasaamisten lisäys(+)/vähennys(-)	-39.416	-116.922
	-39.416	-116.922
Pääoman palautukset		
Pitkäaikaisen vieraan pääoman vähennys		
Rahoituslainojen vähennys	381.388	195.056
Osakaslainojen vähennys	3.434	86.904
	384.822	281.960
Oman pääoman vähennys	-	19.037
	384.822	300.997
Käyttöpääoman muutos		
Vaihto-omaisuuden lisäys(+)/vähennys(-)	-156.876	+213.392
Lyhytaikaisten saamisten lisäys(+)/vähennys(-)	-479.878	+107.656
Lyhytaikaisen vieraan pääoman lisäys(-)/vähennys(+)	+400.363	-175.217
	-236.391	145.831
	566.889	1.224.696

*) Ilman pitkäaikaisen vieraan pääoman lyhennyseriä

Kaikki luvut 1.000 markkoina

KONSERNIN JA EMOYHTIÖN LIITETIEDOT

TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISPERUSTEET

Konsernitilinpäätös sisältää ne kotimaiset ja ulkomaiset tytäryhtiöt, joista emoyhtiö omistaa joko suoraan tai välillisesti yli 50 % äänivallasta. Yli 50 % omistettuja kiinteistöyhtiöitä ei ole sisällytetty konsernitilinpäätökseen. Mikäli ne olisi konsolidoitu, olisi niiden vaikutus konsernin vapaaseen omaan pääomaan ollut positiivinen.

Konsernitilinpäätös on laadittu hankintamenomenetelmän mukaisesti. Konsernitilinpäätöstä laadittaessa on eliminoitu konsernin sisäinen liikevaihto, sisäiset tuotot ja kulu, sisäinen voitonjako, varastoihin

sisältyvä sisäinen kate, käyttöomaisuuden sisäiset myyntituotot sekä keskinäiset saamiset ja velat.

Liikearvo poistetaan kymmenessä vuodessa.

Vaihto-omaisuus on arvostettu joko fifo-periaatteen mukaan laskettuun hankintahintaan tai sitä alempaan todennäköiseen luovutushintaan. Käyttöomaisuuden poistoajat ovat arvioitun taloudellisen pitoajan mukaiset. Tutkimus- ja tuotekehitykseen on kirjattu kuluksi sinä kautena, jona ne ovat syntyneet.

Ulkopuolisen vähemmistön osuudet konsernin tuloksesta ja omasta pääomasta on erotettu ja esitetty erikseen.

Ulkomaisten tytäryhtiöiden tilinpäätöserät on muutettu Suomen rahan määräiseksi konsernin tilikauden päättymispäivän Suomen Pankin keskipäivään. Näin syntynyt oman pääoman muuntoero on esitetty konsernin muussa sidotussa pääomassa. Suomalaisen konserniyhtiöiden valuuttamääräiset saatavat ja velat on muunnettu Suomen rahan määräiseksi tilikauden päättymispäivänä Suomen Pankin keskipäivään.

Lisäksi konsernitilinpäätökseen on otettu mukaan osakkuusyhtiöt, joista merkittävimmät on yhdistetty pääomaosuusmenetelmällä.

Liitetiedoissa esitetyt luvut ovat 1.000 markkoina.

	KONSERNI 1995	1994	EMO 1995	1994
1. LIKEVAIHTO TOIMIALOITTAIN				
Tuoremeijerituotteet	3.449.896	3.064.854	3.847.910	3.146.999
Ravintorasvat	898.026	1.361.920	893.658	1.350.367
Juustot	2.084.697	2.369.232	1.736.197	2.047.447
Jauheet	586.304	606.216	438.814	617.484
Jäätelöt	478.154	501.036	474.443	497.011
Muut	469.060	674.777	448.256	451.666
Yhteensä	7.966.137	8.578.035	7.839.278	8.110.974
2. HENKILÖSTÖKULUT				
Palkat	704.279	523.151	597.899	396.465
Eläkekulut	117.424	85.396	104.831	73.200
Muut henkilösivukulut	122.440	140.277	102.047	125.908
	944.143	748.824	804.777	595.573
Luontoisedut	12.791	11.225	8.005	6.754
Yhteensä	956.934	760.049	812.782	602.327
3. SUUNNITELMAN MUKAISET POISTOT				
Liikearvo	6.461	13.138	-	-
Aineettomat oikeudet	545	2.079	439	336
Muut pitkävaikutteiset menot	9.326	16.162	7.037	13.185
Rakennukset ja rakennelmat	76.678	60.554	66.215	50.162
Koneet ja kalusto	190.993	153.537	156.697	127.322
Muut aineelliset hyödykkeet	15.525	12.906	13.103	10.894
Yhteensä	299.528	258.376	243.491	201.899
POISTOERON LISÄYS(-)/VÄHENNYS(+)				
Aineettomat oikeudet	-31	-88	-42	-48
Muut pitkävaikutteiset menot	1.344	2.673	1.344	2.682
Rakennukset ja rakennelmat	23.022	17.252	20.200	16.741
Koneet ja kalusto	12.921	-25.474	8.084	-19.278
Muut aineelliset hyödykkeet	-341	-107	-253	-111
Yhteensä	36.915	-5.744	29.333	-14

Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu käyttöomaisuushyödykkeiden taloudellisen käyttöajan mukaisina tasapoistoina alkuperäisestä hankintahinnasta.

Suunnitelman mukaiset poistoajat ovat:

	Vuosia
Aineettomat oikeudet ja muut pitkävaikutteiset menot	10
Rakennukset ja rakennelmat	25
Koneet ja kalusto	10
Atk-laitteet ja -ohjelmistot	5
Kuljetusvälineet	5

	KONSERNI 1995	1994	EMO 1995	1994
4. KORKOTUOTOT PITKÄAIKAISISTA SJOITUKSISTA	-	15.851	-	27.966
5. KONSERNIN SISÄISET RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT				
Konserniyhtiöiltä saadut rahoitustuotot				
Osinkotuotot	-	-	1.428	7.443
Korkotuotot	-	-	11.936	12.115
Konserniyhtiöille suoritetut rahoituskulut				
Korkokulut	-	-	778	3.649
6. SATUNNAISET TUOTOT JA KULUT				
Satunnaiset tuotot ja kulut muodostuvat seuraavista eristä:				
Tytäryhtiöiden ja osakkeiden luovutusvoitot	129.061	1.497	129.775	1.497
Osakkeiden luovutustappiot	-1.448	-	-1.448	-
Konserniavustus tytäryhtiölle	-	-	-78.500	-
Rakennusten arvonalennus	-15.158	-	-15.158	-
Osakkeiden arvonalennus	-17.505	-7.192	-17.505	-20.249
Saamisten arvonalennus	-	-	-35.172	-
Muut satunnaiset erät	152	-4.634	33	-4.754
Liiketoimintojen uudelleen järjestelyistä johtuvat tappiot	-	-59.509	-	-59.509
Yhteensä	95.102	-69.838	-17.975	-83.015
7. VAPAAEHTOISTEN VARAUSTEN MUUTOS TULOSLASKELMASSA				
Siirtymävaraus	-	8.796	-	-
Jälleenhankintavaraus	-	-16.000	-	-16.000
Muu varaus	152	-	-	-
Varausten muutos yhteensä lisäys(-)/vähennys(+)	152	-7.204	-	-16.000
Konsernin vapaaehtoisia varauksia vastaavat verovelat olivat	77.305	79.152	-	-

8. KONSERNIN JA EMOYHTIÖN OMISTAMAT YRITYKSET

81. KONSERNIYRITYKSET

KONSERNIN OMISTUSOSUUS

	Konsernin omistus- ja äänivalta osuus-%	Konsernin osuus omasta pääomasta
AOZT Valio St. Petersburg	100	3.080
Jäätelöyhtymä Oy	100	2
Kuivamaito Oy	90	157.582
N.V. Valio International		
Belgium - Nordic Foods *)	93,2	22.077
N.V. Nordic Immo	100	21.737
N.V. Marco Casodost	100	11.567
Pakkasukko Oy	100	6
Smeds & Co Oy	100	50
UAB Valio International	100	12
Valio Biotuotteet Oy	100	277
Valio Eesti AS	100	612
Valio International (Poland) Ltd	100	11
Valio International U.S.A. Inc.	100	77.971
McCadam Cheese Co., Inc.	100	77.971
Valio International Middle East (Holding) SAL	90	592
Finnish Dairy (Holding) SAL	20	-
Valio Sverige AB	100	655
Valiotekniikka Oy	60	725
VBF Trading S.A.	55	1.511
VBF France SARL	54,8	25
VKT-Konsultit Oy	100	2.095
Asunto Oy Vuorikummuntie 9	98,5	2.687
Kiinteistö Oy Hiirakkotie 6	100	793
Kiinteistö Oy Pähkinämetsä	100	1.215
Kiinteistö Oy Pähkinäpolku	100	795
Kiinteistö Oy Ratastie	100	232

*) Konserniyhtiö N.V. Marco Casodost omistaa loput 6,8 %

EMOYHTIÖN OMISTUSOSUUS

	Emoyhtiön omistus- osuus-%	Emoyhtiön kpl	Emoyhtiön omistamien osakkeiden nimellis- arvo	kirjan- pitoarvo	Viimeksi laaditun tilin- päättökseen voitto/tappio
AOZT Valio St. Petersburg	100	29.010	RUR 2.901.000	3.177	-60
Jäätelöyhtymä Oy	100	200	2	1	-
Kuivamaito Oy	90	32.382	32.382	120.636	-48
N.V. Valio International Belgium - Nordic Foods *)	93,2	233.000	BEF 233.000	34.824	-8.563
N.V. Nordic Immo	0				1.274
N.V. Marco Casodost	0				520
Pakkasukko Oy	100	150	1	1	1
Smeds & Co Oy	100	25	50	50	-
UAB Valio International	100	100	LTL 10	12	-
Valio Biotuotteet Oy	100	700	7.000	237	62
Valio Eesti AS	100	5	EEK 1	1	-321
Valio International (Poland) Ltd	100	40	PZL 40.000	11	-
Valio International U.S.A. Inc.	100	-	USD 24.501	106.172	-26
McCadam Cheese Co., Inc.	0				-4.681
Valio International Middle East (Holding) SAL	90	900	USD 90	531	214
Finnish Dairy (Holding) SAL	0				-
Valio Sverige AB	100	10.000	SEK 1.000	640	10.697
Valiotekniikka Oy	60	300	300	300	346
VBF Trading S.A.	55	330	CHF 330	890	-746
VBF France SARL	0				-
VKT-Konsultit Oy	100	800	8.000	2.375	-180
Asunto Oy Vuorikummuntie 9	98,5	2.325	2.462	9.988	42
Kiinteistö Oy Hiirakkotie 6	100	650	650	900	-
Kiinteistö Oy Pähkinämetsä	100	1.000	1.000	1.213	-1
Kiinteistö Oy Pähkinäpolku	100	380	798	798	-
Kiinteistö Oy Ratastie	100	450	450	450	-
				283.207	

*) Konserniyhtiö N.V. Marco Casodost omistaa loput 6,8 %

82. OSAKKUUSYRITYKSET

KONSERNIN OMISTUSOSUUS

	Konsernin ja emoyhtiön omistus- ja äänivalta osuus-%	Konsernin osuus omasta pääomasta
A/S Tapila	34	-
Norstep Oy	47,4	2.011
Pakastamo Oy	50	3.582
Paljassaare Kalatööstuse AS	48	-398
SSV-Säilöntä Oy	50	5.554
Suomen NP-Kierrätys Oy	25	25
Turengin Meijerikiinteistöt Oy	50	483
Uudenmaan Kunnossapito Oy	30	354
Viable Bioproducts Oy	43	1.097

EMOYHTIÖN OMISTUSOSUUS

	Emoyhtiön omistamien osakkeiden kpl		nimellis- arvo	kirjan- pitoarvo	Viimeksi laaditun tilin- pääätöksen voitto/tappio
A/S Tapila *	34	EEK	51	19	-
Norstep Oy *	948		474	476	2.538
Pakastamo Oy *	660		3.300	3.300	558
Paljassaare Kalatööstuse AS *	336	USD	25	136	-1.088
SSV-Säilöntä Oy *	5.000		5.000	2.725	1.575
Suomen NP-Kierrätys Oy *	10		10	25	-
Turengin Meijerikiinteistöt Oy **	50		500	500	-
Uudenmaan Kunnossapito Oy *	90		180	180	744
Viable Bioproducts Oy *	43		430	2.021	-7.590
				9.382	

* Tilinpäätöshetki 31.12.1995 ja tilikauden pituus 12 kk

** Tilinpäätöshetki 31.08.1995 ja tilikauden pituus 12 kk

83. EMOYHTIÖN OMISTAMAT MUUT OSAKKEET JA OSUUDET

	Omistus- osuus-%	kpl	nimellis- arvo	kirjan- pitoarvo
Finnair Oy	0,0	28.080	140	391
Lännen Tehtaat Oy	5,4	324.552	3.246	7.664
Metsä-Serla Oy	0,2	50.150	2.507	3.092
MTV Oy	1,6	877	438	1.742
Sampo Vakuutusosakeyhtiö	0,0	2.335	47	387
Oy Talentum Ab	0,6	23.400	234	1.426
YIT-yhtymä Oy	2,7	667.670	6.677	14.800
Meijerien Keskinäinen Vakuutusyhtiö	-	100	10.000	10.064
Kiinteistö Oy Biocity	5,5	1.246	12	24.266
Huoneistoarvopaperit	-	-	-	19.591
Helsingin Puhelinyhdistys	-	265	-	460
Muut osakkeet ja osuudet	-	-	-	2.450
				86.333

	KONSERNI		EMO	
	1995	1994	1995	1994
9. AINEETTOMAT JA AINEELLISET HYÖDYKKEET				
Aineettomat oikeudet				
Hankintameno 1.1.	11.725	9.163	3.942	3.755
Lisäykset 1.1.-31.12.	1.333	1.772	986	1.195
Vähennykset 1.1.-31.12.	-1.653	-791	-	-
Vähennykset 1.1.-31.12. ¹⁾	-	-1.008	-	-1.008
Hankintameno 31.12.	11.405	9.136	4.928	3.942
Kertyneet sumupoistot ¹⁾	-	1.008	-	1.008
Kertyneet sumupoistot 31.12.	-6.262	-6.428	-1.254	-1.823
Kirjanpitoarvo 31.12.	5.143	3.716	3.674	3.127
Kokonais- ja suunnitelmapoistojen kertynyt erotus 1.1.	211	134	191	134
Poistoeron lisäys 1.1.-31.12.	42	77	42	57
Poistoeron vähennys 1.1.-31.12.	-11	-	-	-
Kokonais- ja suunnitelmapoistojen kertynyt erotus 31.12.	242	211	233	191
¹⁾ Käytöstä poistuneet aineettomat oikeudet				
Muut pitkävaikutteiset menot				
Hankintameno 1.1.	73.438	141.712	72.510	126.059
Lisäykset 1.1.-31.12.	-	5.687	-	5.687
Vähennykset 1.1.-31.12.	-884	-25.978	-647	-25.970
Vähennykset 1.1.-31.12. ²⁾	-	-33.266	-	-33.266
Hankintameno 31.12.	72.554	88.155	71.863	72.510
Kertyneet sumupoistot ²⁾	-	33.266	-	33.266
Kertyneet sumupoistot 31.12.	-45.197	-82.768	-44.790	-71.019
Kirjanpitoarvo 31.12.	27.357	38.653	27.073	34.757
Kokonais- ja suunnitelmapoistojen kertynyt erotus 1.1.	4.696	5.829	4.680	5.813
Poistoeron vähennys 1.1.-31.12.	-1.344	-1.133	-1.344	-1.133
Liittymismaksun poistoeron korjaus	-13	-	-13	-
Kokonais- ja suunnitelmapoistojen kertynyt erotus 31.12.	3.339	4.696	3.323	4.680
²⁾ Käytöstä poistuneet pitkävaikutteiset menot				
Maa- ja vesialueet				
Hankintameno 1.1.	78.438	62.105	71.443	58.321
Lisäykset 1.1.-31.12.	4	3.787	4	365
Lisäykset 1.1.-31.12. ³⁾	-	15.142	-	15.142
Vähennykset 1.1.-31.12.	-2.971	-2.385	-1.164	-2.385
Kirjanpitoarvo 31.12.	75.471	78.649	70.283	71.443

³⁾ Lisäys fuusioista

	KONSERNI		EMO	
	1995	1994	1995	1994
Rakennukset ja rakennelmat				
Hankintameno 1.1.	1.778.706	1.035.944	1.507.321	822.996
Lisäykset 1.1.-31.12.	21.108	604.719	20.482	541.311
Lisäykset 1.1.-31.12. ⁴⁾	-	203.299	-	203.299
Vähennykset 1.1.-31.12.	-35.883	-60.922	-3.405	-60.285
Hankintameno 31.12.	1.763.931	1.783.040	1.524.398	1.507.321
Kertyneet sumupoistot ⁴⁾	-	-203.299	-	-203.299
Kertyneet sumupoistot 31.12.	-803.544	-513.453	-696.783	-412.111
Kirjanpitoarvo 31.12.	960.387	1.066.288	827.615	891.911
Kokonais- ja suunnitelmapoistojen kertynyt erotus 1.1.	313.463	180.404	269.080	135.510
Poistoeron lisäys 1.1.-31.12. ⁴⁾	-	150.064	-	150.064
Poistoeron vähennys 1.1.-31.12.	-23.022	-17.005	-20.200	-16.494
Kokonais- ja suunnitelmapoistojen kertynyt erotus 31.12.	290.441	313.463	248.880	269.080
⁴⁾ Lisäys fuusioista				
Koneet ja kalusto sekä muut aineelliset hyödykkeet				
Hankintameno 1.1.	2.346.041	1.785.802	1.827.331	1.288.907
Lisäykset 1.1.-31.12.	228.507	551.045	210.599	474.187
Lisäykset 1.1.-31.12. ⁵⁾	-	138.481	-	138.481
Vähennykset 1.1.-31.12.	-75.026	-103.848	-10.192	-74.244
Hankintameno 31.12.	2.499.522	2.371.480	2.027.738	1.827.331
Kertyneet sumupoistot ⁵⁾	-	-138.481	-	-138.481
Kertyneet sumupoistot 31.12.	-1.585.107	-1.297.117	-1.264.350	-956.069
Kirjanpitoarvo 31.12.	914.415	935.882	763.388	732.781
Kokonais- ja suunnitelmapoistojen kertynyt erotus 1.1.	462.509	278.856	401.075	223.647
Poistoeron lisäys 1.1.-31.12. ⁵⁾	-	167.688	-	157.873
Poistoeron lisäys 1.1.-31.12.	124	19.555	-	19.555
Poistoeron vähennys 1.1.-31.12.	-12.706	-3.590	-7.831	-
Kokonais- ja suunnitelmapoistojen kertynyt erotus 31.12.	449.927	462.509	393.244	401.075
⁵⁾ Lisäys fuusioista				
Kokonais- ja suunnitelmapoistojen kertynyt erotus yhteensä	743.949	780.879	645.680	675.026
Kirjanpitoarvosta 31.12. koneiden ja laitteiden osuus	669.084	687.932	543.783	524.479
10. KÄYTTÖOMAISUUDEN VEROTUSARVOT				
Maa- ja vesialueet	124.957	107.818	121.967	102.888
Rakennukset ja rakennelmat	550.352	607.542	460.915	482.032
Osakkeet ja osuudet				
Kiinteistötytäryhtiöt	24.792	29.046	21.253	29.046
Tytäryhtiöt	-	-	276.315	206.006
Muut yhtiöt	96.208	134.662	87.045	125.448
	121.000	163.708	384.613	360.500

Mikäli verotusarvoa ei ole ollut käytettävissä, on esitetty kirjanpitoarvo.

	KONSERNI 1995	1994	EMO 1995	1994
11. PITKÄAIKAIISIIN SIIJOITUKSIIN KUULUVAT OSAKKEET JA LAINASAAMISET				
Konserniyrietykset				
Osakkeet	-	-	283.207	240.893
Lainasaamiset	-	-	169.462	212.898
Osakkuusyrietykset				
Osakkeet	-	-	9.382	9.411
Lainasaamiset	-	-	9.900	-
12. SAAMISET, JOTKA ERÄÄNTYVÄT MAKSETTAVIKSI YHDEN VUODEN TAI SITÄ PITEMMÄN AJAN KULUTTUA				
Myyntisaamiset	7.522	6.029	7.522	5.976
Muut saamiset	20.162	11.397	19.010	9.431
13. SAAMISET JA VELAT/ KONSERNI- JA OSAKKUUSYRIETYKSET				
Myyntisaamiset/konserniyrietykset	-	-	116.250	121.111
Myyntisaamiset/osakkuusyrietykset	-	-	98	272
Muut saamiset/konserniyrietykset	-	-	4.321	6.157
Muut saamiset/osakkuusyrietykset	-	-	731	-
Lyhytaikaiset ostovelat/konserniyrietykset	-	-	126.287	115.784
Lyhytaikaiset ostovelat/osakkuusyrietykset	-	-	6.962	1.652
14. OSAKKEENOMISTAJILLE MYÖNNETYT LAINAT	-	-	-	5.000
15. OMAN PÄÄOMAN MUUTOKSET				
Osakepääoma 1.1.1995/1.1.1994	586.340	431.740	586.340	431.740
Siirto osakeantitililtä	-	134.780	-	134.780
Osakeanti 21.4.1994	-	19.820	-	19.820
Osakepääoma 31.12.	586.340	586.340	586.340	586.340
Muu sidottu oma pääoma/vararahasto 1.1.1995/1.1.1994	42.555	88.949	35.580	54.617
Fuusioerotus	-	-19.037	-	-19.037
Tytäryhtiön omistamat emoyhtiön osakkeet	-	-8.540	-	-
Ulkomaisten tytäryhtiöiden oman pääoman kurssiero	-6.061	-18.817	-	-
Muu sidottu oma pääoma/vararahasto 31.12.	36.494	42.555	35.580	35.580
Vapaa oma pääoma				
Käyttörahassto 1.1.	247.303	205.366	247.303	205.366
Lisäys				
Edellisen tilikauden voitosta	63.950	41.937	57.560	41.937
Käyttörahassto 31.12.	311.253	247.303	304.863	247.303
Edellisen tilikauden voitto	82.342	71.040	127.921	85.543
Osingonjako	-	-	-70.361	-43.606
Siirto käyttörahasstoon	-63.950	-41.937	-57.560	-41.937
Konsernin voitonjako	-69.596	-42.743	-	-
Edellisten tilikausien voitto	-51.204	-13.640	-	-
Tilikauden voitto	148.427	95.982	148.633	127.921
Vapaa oma pääoma 31.12.	408.476	329.645	453.496	375.224

	KONSERNI		EMO	
	1995	1994	1995	1994
16. VELAT, JOTKA ERÄÄNTYVÄT VIIDEN VUODEN TAI SITÄ PITEMMÄN AJAN KULUTTUA				
Rahalaitoslainat	92.358	148.840	81.461	122.868
17. JOUKKOVELKAKIRJALAINA	-	-	-	113.250
Laina on maksettu 2.3.1995				
18. ANNETUT PANTIT JA VASTUUSITOUMUKSET				
Omasta velasta				
Pantit	286.384	355.420	286.384	354.321
Kiinnitykset maa-alueisiin ja rakennuksiin	1.172.679	1.241.442	1.085.929	1.149.210
Konserniyhtiön velasta				
Takaukset	-	-	113.463	152.837
Muiden puolesta				
Takaukset	1.708	5.998	1.708	4.972
Yhteisvastuulliset takaukset	1.461	1.461	1.461	1.461
Muut omat vastuut				
Leasingvastuut	43.324	9.419	43.025	3.381
Eläkevastuu	9.911	7.329	9.541	5.508
Muut vastuut	-	-	70.459	-
Yhteensä				
Pantit	286.384	355.420	286.384	354.321
Kiinnitykset maa-alueisiin ja rakennuksiin	1.172.679	1.241.442	1.085.929	1.149.210
Takaukset	3.169	7.459	116.632	159.270
Eläkevastuu	9.911	7.329	9.541	5.508
Muut vastuut	43.324	9.419	113.484	3.381
	<u>1.515.467</u>	<u>1.621.069</u>	<u>1.611.970</u>	<u>1.671.690</u>

19. EU:N KOTIMARKKINATUKIEN ARVONLISÄVERO

Viranomaisilla on tulkintaerimielisyyksiä EU:n kotimarkkinatukien arvonlisäverollisuudesta. Mikäli ko. tuet tulkitaan arvonlisäverollisiksi ja mikäli mahdollista verollisuutta ei kompensoida, olisi veron määrän vaikutus emoyhtiön tulokseen 7 Mmk.

EMOYHTIÖN VOITONJAKOEHDOTUS

Konsernitaseen mukainen vapaa oma pääoma taseen 31.12.1995 mukaan on 408.476.000 mk. Emoyhtiön vapaa oma pääoma taseen 31.12.1995 mukaan on:

Käyttörahassto	304.863.079,95 mk
Tilikauden voitto	148.632.627,82 mk
<hr/>	
Yhteensä	453.495.707,77 mk

Hallitus ehdottaa yhtiökokoukselle, että osinkona jaetaan 10 % osakkeen nimellisarvosta eli 2.000 mk osakkeelta siirretään käyttörahasstoon	58.634.000,00 mk
	89.998.627,82 mk
<hr/>	
Yhteensä	148.632.627,82 mk

Mikäli yhtiökokous hyväksyy edellä olevat ehdotukset, yhtiön oma pääoma on seuraava:

Oma pääoma

Sidottu oma pääoma	
Osakepääoma	586.340.000,00 mk
Vararahasto	35.579.851,98 mk
<hr/>	
	621.919.851,98 mk

Vapaa oma pääoma	
Käyttörahassto	394.861.707,77 mk
<hr/>	
Oma pääoma yhteensä	1.016.781.559,75 mk

Helsinki 18.3.1996

Ilmari Tuovinen

Tauno Mikkola

Matti Kavetvuo
toimitusjohtaja

Jarno Mäki

Matti Rinta-Kohtamäki

Tauno Uitto

TILINTARKASTUSKERTOMUS

Valio Oy:n osakkeenomistajille

Olemme tarkastaneet Valio Oy:n kirjanpidon, tilinpäätöksen ja hallinnon tilikaudelta 1.1. - 31.12.1995. Hallituksen ja toimitusjohtajan laatima tilinpäätös sisältää toimintakertomuksen sekä konsernin ja emoyhtiön tuloslaskelman, taseen ja liitetiedot. Suorittamamme tarkastuksen perusteella annamme lausunnon tilinpäätöksestä ja hallinnosta.

Tilintarkastus on suoritettu hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Kirjanpitoa sekä tilinpäätöksen laatimisperiaatteita, sisältöä ja esittämistapaa on tällöin tarkastettu riittävässä laajuudessa sen toteamiseksi, että tilinpäätös on olennaisilta osin oikein laadittu. Hallinnon tarkastuksessa on selvitetty hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenten sekä toimitusjohtajan toiminnan lainmukaisuutta osakeyhtiölain säännösten perusteella.

Lausuntonamme esitämme, että tilinpäätös, joka osoittaa 148.632.627,82 markan suuruista voittoa emoyhtiössä ja 148.427.000 markan suuruista voittoa konsernissa, on laadittu kirjanpitolaian ja tilinpäätöksen laatimista koskevien muiden säännösten ja määräysten mukaisesti. Tilinpäätös antaa kirjanpitolaissa tarkoitetulla tavalla oikeat ja riittävät tiedot konsernin sekä emoyhtiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Tilinpäätös konsernitalinpäätökseen voidaan vahvistaa sekä vastuuvapaus myöntää emoyhtiön hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenille sekä toimitusjohtajalle tarkastamaltamme tilikaudelta. Hallituksen esitys taseen mukaisen vapaan oman pääoman käsittelystä on osakeyhtiölain mukainen.

Helsingissä 22. päivänä maaliskuuta 1996

SVH Coopers & Lybrand Oy
KHT-yhteisö

Tauno Haataja
KHT

HALLINTONEUVOSTON LAUSUNTO

Olemme tutustuneet tilinpäätökseen ajalta 1.1. - 31.12.1995 sekä tilintarkastuskertomukseen.

Puollamme tuloslaskelman ja taseen sekä konsernituloslaskelman ja konsernitaseen vahvistamista ja yhdyimme hallituksen ehdotukseen voiton käyttämisestä.

Hallintoneuvostosta ovat erovuorossa Seppo Hakola, Pertti Heinonen, Juhani Myllykangas, Martti Nevalainen, Heikki Olkkonen, Kauko Puurula ja Osmo Sikanen. Lisäksi hallintoneuvostoon on valittava uusi jäsen hallituksen jäseneksi valitun Tauno Uiton tilalle hänen jäljellä olevaksi toimikaudekseen.

Helsingissä maaliskuun 27. päivänä 1996.

Hallintoneuvoston puolesta:

Niilo Mäki
puheenjohtaja

Eu-jäsenyyden vaikutus maito- markkinoihin

Suomen liittyminen Euroopan unionin jäseneksi vuoden 1995 alussa poisti tuontisuojan EU-maiden maitovalmisteilta ja avasi markkinat. Tuonti kasvoi kaikissa tuoteryhmissä ja kilpailu kiristyi, minkä vuoksi vähittäishinnat laskivat. Eniten laskivat voin ja juustojen hinnat.

Jäsenyys muutti kaupankäyntiä sekä jäsenmaihin että kolmansiin maihin. Vientituet poistuivat jäsenmaihin vietäviltä tuotteilta ja vientituet kolmansiin maihin vähenivät vuodesta 1994 runsaan kolmanneksen. Sen lisäksi vientituet pienenevät vuoden 1995 aikana 10 - 25 prosenttia. Voin tukien vähenemiseen vaikutti ensisijaisesti maailmanmarkkinahintojen nousu, mutta muissa tuotteissa pääasiallinen syy oli 1.7.1995 voimaan tulleen GATT-sopimuksen vaikutus.

GATT-sopimuksen johdosta EU joutuu rajoittamaan vientitukia ja niiden avulla vietyjä määriä. Tärkein keino rajoittaa vientimääriä on laskea tukitaso niin alas, että vientihalukkuus vähenee. Lopulliset sopeuttamiskeinot ovat vielä määrittelemättä, mutta väistämättä ne johtavat tukien vähenemiseen. Erityisen ongelmallinen tilanne on juustoilla.

Maitovalmisteiden tukijärjestelmät muuttuivat myös kotimarkkinoilla myytävälle maitovalmisteille. Tuen maksaminen elintarviketeollisuudelle myytävälle voille kuuluu EU:n tukipolitiikkaan. Vuoden 1995 alussa EU-tuki voille oli viidenneksen alhaisempi kuin kansallinen tuki. Lisäksi voin EU-tuki aleni vuoden aikana 15 prosenttia liian suuren kysynnän vuoksi. Tärkeimpiä jäsenyyden mukanaan tuomia uusia tukijärjestelmiä olivat koulumaitotuki, juuston varastointituki ja voin tukijärjestelmään kuuluva kerman tuki jätteoteollisuudelle.

TUOTANTOPOLITIikka

Suomen jäsenyys EU:ssa aiheutti monia muutoksia maidon tuotantopolitiikkaan, sekä tuotanto-oikeuksiin että -tukiin.

Maidon tuotantoa rajoitetaan kiintiöinnillä. Suomi sai liittymisneuvotteluissa 2 342 miljoonan kilon meijerikiintiön ja 10 miljoonan kilon suoramyyntikiintiön. Lisäksi on olemassa ns. SLOM-kiintiö, joka on aikoinaan keskeyttämissopimuksen tehneitä tuottajia varten. Kiintiövuosi on huhtikuusta maaliskuuhun. Kiintiöiden ylittävistä tuotannon määräsistä Suomi joutuu maksamaan lisämaksua 115 prosenttia maidon tavoitehinnasta eli noin 2,16 markkaa litralta.

Keväällä 1995 todettiin, että Euroopan yhteisön asetusten

vastaisesti tuottajien viitemäärien summa ylittää maakiintiön. Ylitys oli 9 prosenttia eli noin 210 miljoonaa litraa. Tuottajien viitemäärien leikkauksien sijasta saatiin Komissiolta lupa siirtymäaikaan. Tuottajien viitemäärät on tasattava maakiintiön suuruiseksi 31.3.1997 mennessä.

Siirtymäajan vuoksi ei ollut mahdollista toteuttaa tuottajien viitemäärien ylitysten ja alitusten tasausta Valion ostajaryhmän sisällä. Toistaiseksi tasaus toteutetaan kansallisella tasolla. Tuottajilta peritään lisämaksua vain niiltä viitemäärän ylittäviltä litroilta, minkä maakiintiön ylitys edellyttää.

Sekä siirtymäajan pitkittyneen hakuprosessin että viitemäärän rasvaprosentin yllättävän määräytymisvuoden vuoksi ei tuottajien lopullisia viitemääriä ehditty vahvistaa vuoden 1995 aikana.

Kansallisten maidontuotannon tukien tilalle tulivat liittymissopimuksen mukaiset tuet. Siirtymäkauden alenevaa tuotantotukea maksettiin keskimäärin 66 penniä litralle. Asteittain kasvavaa Pohjoista tukea maksettiin vain C-alueen tuottajille.

Maidon tavoitehinta laski vuoden 1994 2,82 markan tasosta 1,88 markkaan litralta. EU:n tavoitehinta määrätään 3,7 prosenttia rasvaa sisältävälle maidolle, ja sen pääasiallinen tarkoitus on olla viitehinta erilaisten tukilaskelmien ja markkina-seurannan pohjaksi.

Maidonbankinta ja kehitystoiminta

Maitopooli vastaa Valio-konsernissa maidon hankinnasta ja sen myynnistä edelleen Valion tuotantolaitoksille. Vuonna 1995 Maitopooli vastaanotti hankintaosuuskunnilta 1 647 miljoonaa litraa maitoa, mikä on 72 prosenttia koko maan meijerimaitomäärästä. Koko Valioryhmän vastaanotto oli 1 713 miljoonaa litraa. Valioryhmään on laskettu kuuluvaksi kaikki Valioon teollisuutensa fuusioineet tai sille teollisuutensa vuokratteet osuuskunnat sekä tuotteen sa Valion kautta koko tilivuoden markkinoineet osakasmeijerit. ¹⁾

Maitopooli maksoi osuuskunnille

keräilystä keskimäärin 12,2 penniä maitolitralta vuonna 1995.

Vastaanotetusta maidosta 98,5 prosenttia kuului E- ja I-luokkaan. Maidon laadusta maksettiin vuoden aikana keskimäärin 5,7 penniä litralta.

Koko maassa oli vuoden 1995 lopussa 31 327 maidontuottajaa. Vuotta aikaisemmin maidontuottajien määrä oli 33 167. Vuoden 1995 aikana maidontuotantonsa lopetti 1 840 eli noin 5,5 prosenttia maitotiloista. Valio-ryhmässä maidontuottajia oli vuoden lopussa 23 670.

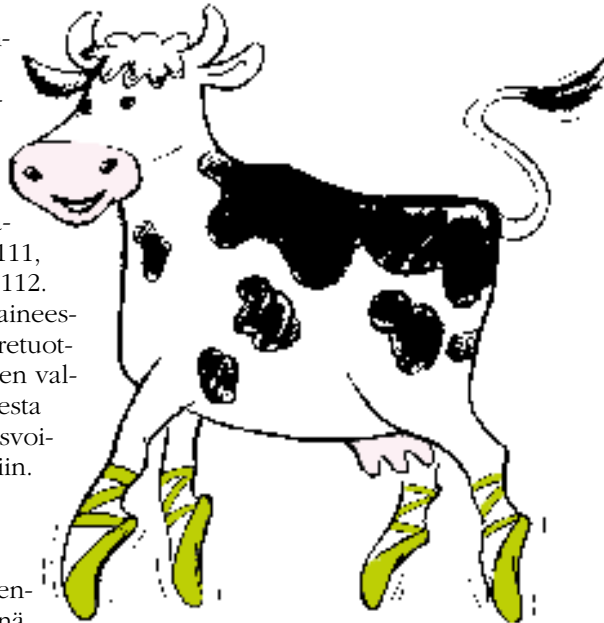
Kausivaihteluindeksi (kesä - marraskuun maitomäärän suhde) vuonna 1995 oli 111, kun se edellisenä vuonna oli 112.

Valion hankkimasta raaka-aineesta käytettiin 45 prosenttia tuoretuotteiden ja 38 prosenttia juustojen valmistukseen. Loput raaka-aineesta käytettiin jauheisiin, ravintorasvoihin ja muihin maitovalmisteisiin.

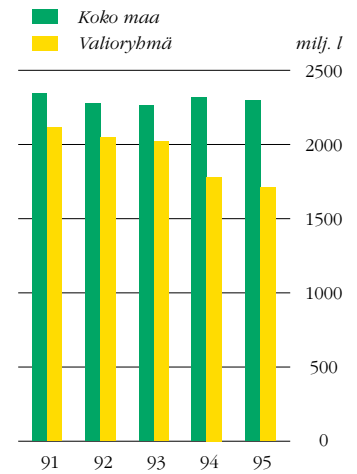
JÄSENSUHDEASIA

Vuoden alussa perustetun jäsen-suhdeasiat-toiminnon tehtävänä on lujittaa Valio-ryhmän sisäistä yhtenäisyyttä kehittämällä hankintaosuuskuntien ja Valio Oy:n yhteistyötä sekä vahvis-

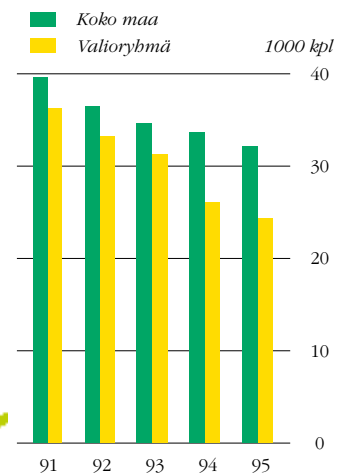
taa maidontuottajien ja Valio Oy:n välistä omistaja- ja liikesuhteen kautta toteutuvaa yhteenkuuluvaisuutta. Tätä tarkoitusta varten perustettiin jäsen-suhdeasiat-toimikunta, jonka jäseniä ovat hankintaosuuskuntien edustajat meijeriryhmittymistä sekä kyseisistä asioista vastaavat Valio Oy:n toimihenkilöt. Alkutuotannossa ja neuvonnassa vastaavanlaisena yhteis-

MEIJERIMaidon Määrä

MAIDONLÄHETTÄJien LUKUMäärä (keskimäärin)

Maitovalmisteiden tuotanto Valio-ryhmässä

	Osuus- kuntien määrä	Vastaanotettu maitoa tuottajilta milj. l	Valmistettu voita milj. kg	juustoa milj. kg	maito jauhetta milj. kg	nestemäisiä maito- valmisteita milj. l
1985	127	2 585,5	61,3	65,9	74,5	947,8
1986	125	2 578,2	61,0	65,3	74,4	922,6
1987	124	2 471,3	56,6	67,1	62,5	912,8
1988	115	2 323,5	50,3	68,2	40,6	942,8
1989	104	2 319,9	50,7	71,1	35,7	951,2
1990	83	2 361,9	51,0	80,8	40,8	945,8
1991	58	2 116,1	47,5	73,0	26,1	922,6
1992	54	2 048,3	43,0	77,0	14,5	933,2
1993	51	2 023,3	40,9	76,7	11,8	916,1
1994	34	1 781,1	37,4	72,0	13,7	775,9
1995 ¹⁾	31	1 713,5	32,7	71,3	13,2	737,9

¹⁾ Sis. Valion kautta tuotteensa markkinoineet Lammin, Liperin ja Kyrönmaan Osm:t.

tuotannon ja neuvonnan ohjausryhmä ATNO.

ALKUTUOTANTO JA NEUVONTA

Kaikilla neuvonnan alueilla jatkettiin alkutuotantoon liittyvien laatujärjestelmien sisäänajoa osuuskunnissa ja maataloilla. Työtä tehtiin osittain sidosryhmien kanssa pilotti-projekteina. Maidon laatu mitattuna so-maattisten solujen määränä oli IDF:n tilaston mukaan paras EU-maista. Suomalaisen maidon bakteriologinen laatu oli paras Pohjoismaissa.

Tuottajille suunnattua maidontuotannon kannattavuuden tehostamiseen liittyvää koulutusta (MAKA) jatkettiin edelleen. Koulutuksessa oli mukana noin 9 000 tuottajaa. Rehujen tuotantoon ja laatuun sekä nur-

mirehuun perustuvaan ruokintaan liittyvä neuvonta olivat keskeiset neuvontateemat.

Maitotiloilla olevien eläinten sairauksien järjestelmällisempää ennaltaehkäisyä varten aloitettiin erityisten terveydenhuoltosuunnitelmien kehittäminen. Eläin- ja rehukauppaan ja sen valvontaan liittyvät Eläintautien torjuntayhdistyksen ohjeet ja säännöt olivat kaikkien tilojen käytettävissä.

Kehityspalveluiden pääkohteina olivat nurmirehuun perustuvan ruokinnan ja tiloille suunnattujen neuvonnallisten raporttien – tuottajakirjeiden – kehittäminen. Rehujen roolia maidontuotannon ketjussa osana maidon laatua korostettiin. Vuoden alussa oli tehty erilliset laatusopimukset keskeisten rehunvalmistajien kanssa.

Liiketoimintaryhmän vastuulla ollut rehujen markkinointi siirrettiin Kuivamaito-liiketoiminta-alueelle. Ryhmä markkinoi edelleen AIV-säilöntäaineita, joista markkinoille tuotiin esikuivatun säilörehun säilöntään patentoitu uusi, happopohjainen säilöntäaine. AIV-liuokset säilyttivät johtavan asemansa säilöntäainemarkkinoilla. Säilöntäaineet valmistii SSV Säilöntä Oy.

Karjantarkkailun, meijeri-neuvonnan ja kotieläinten jalostusneuvonnan välinen yhteistyö toteutettiin sovitun ohjelman mukaisesti. Yhteistyö painottui erityisesti laatu-järjestelmiin.

TUTKIMUS JA TUOTEKEHITYS

Valio Oy:n tutkimus- ja tuotekehityskustannukset vuonna 1995 olivat 48 miljoonaa markkaa eli 0,6 prosenttia liikevaihdosta.

T&K vastaa pääsääntöisesti Valion liiketoiminta-alueiden määrittelemien uutuuskien kehittämisestä. Erityisesti tutkittiin maidon aseptisia prosessija pakkausmenetelmiä. Pakkausmateriaalien tutkimista jatkettiin tavoitteena ympäristön kannalta entistä parempien vaihtoehtojen käyttöönotto ja EU:n pakkaus- ja pakkausjätedirektiivin soveltaminen.

Gefilus-tuotteissa käytetyn Lactobacillus GG:n teknologisiin ominaisuuksiin ja myönteisiin terveysvaikutuksiin kohdistuneita tutkimuksia jatkettiin tuloksellisesti kotimaisten ja ulkomaisten tutkimusyksiköiden kanssa. GG:tä koskeva uusi patenttihakemus jätettiin. Kemiallisia säilöntäaineita korvaavan Bioprofit-hapatteen sovellustutkimukset edistyivät hyvin. Hapatteen kansainvälisestä markkinoinnista tehtiin sopimus. Uusi juustojen virhekäymisiä estävä hapate kehitettiin ja on koekäytössä.

Heranjalostukseen, erityisesti kromatografiseen erotustekniikkaan, ja

Nestemäisten maito- valmisteiden tuotanto Valioryhmässä 1995

maito	575,8 milj. l
piimä	70,1 milj. l
kerma	23,4 milj. l
jogurtti	50,9 milj. kg
viili	21,3 milj. kg

Maidon solupitoisuus eri maissa 1993

	Aritmeettinen keskiarvo
Sveitsi	104 000
Suomi	186 000
Norja	194 000
Ruotsi	248 000
Hollanti ja Japani	280 000
Tanska	309 000
Itävalta	313 000

Lähde: International Dairy Federation

lastenruokien valmistukseen liittyvän teknologian ja suunnittelun kansainvälistä markkinointia jatkettiin Valio-teknikka Oy:n kanssa. Monivuotisen kehitystyön tuloksena viimeisteltiin PeptidiTutteliin sopiva proteiinihydrolysaatti, joka on herättänyt kiinnostusta myös ulkomailla. Heraproteiinien fraktiointiin kohdistuva kehitysprojekti eteni puoliteolliseen mittakaavaan. TEKESin tuella aloitettiin puhtaan L-maitohapon tuottamiseen tähtäävä projekti.

Valion aluelaboratoriotoiminnan tehostamiseksi käynnistettiin kehitysprojekti, jonka tuloksien on määrä valmistua alkuvuodesta 1996. T&K:n kemian laboratorion eräät keskeiset menetelmät akkreditoitiin. Säilörehun ja juustojen arviointiin käytetyn puskurititrauksen laskentamenetelmää kehitettiin edelleen. Näin on voitu parantaa titrauksen tarkkuutta ja luoda uusia sovelluksia.

Vuonna 1995 juhlittiin Valion laboratorion pitkäaikaisen johtajan Artturi Ilmari Virtasen syntymän 100-vuotismuistoa ja hänen Nobelin palkintonsa 50-vuotismuistoa.

MUUT KEHITYSPALVELUT

Palveluysikkö Hillo- ja mehutehdas Suonenjoella tuottaa ja kehittää marja- ja hedelmävalmisteita ja niihin liittyviä palveluja Valio-konsernin muiden tuoteryhmien käyttöön tai eteenpäin myytäväksi.

Työskentelyolot paranivat merkittävästi tilivuoden aikana käyttölaboratorio-, tuotekehitys- ja toimistotilalaajenusinvestoinnin valmistumisen myötä.

Kokonaistuotannon määrä säilyi ennallaan, noin 13 miljoonassa kilossa. Kuitenkin tuotevalikoima muuttui merkittävästi, kun maidonmaustamisvalmisteiden määrä kasvoi peräti 43 prosenttia. Rahtivalmistustyötä myytiin ulkopuolisille yhteistyökumppaneille silloin, kun vapaata kapasiteettia oli käytettävissä.

Hillo- ja mehutehdas työllisti noin 100 henkilöä.

*Tuoteryhmäjohtokunta 1.1.1996:
Tauno Uitto (pj.), Jarmo Mäki (vpj.),
Olli Laaninen, Tauno Mikkola, Juhani
Väänänen, Pirkko Parviainen, Pirkko
Peltola-Kauppinen, Matti Rinta-Kohta-
mäki, Matti Suntela, Reino Wasström.*

Tuoretuotteet

Valio Tuoretuotteet -liiketoiminta-alue valmistaa ja markkinoi tuoretuotteita kotimaassa ja vastaa myös valmistamiensa tuotteiden viennistä.

Valio Tuoretuotteet valmisti tilivuonna tuoretuotteita 18 tuotantolaitoksessa. Maitoa, piimää ja kermää valmistettiin 669 miljoonaa litraa, jogurttia ja viiliä 72 miljoonaa kiloa ja mehuja 43 miljoonaa litraa.

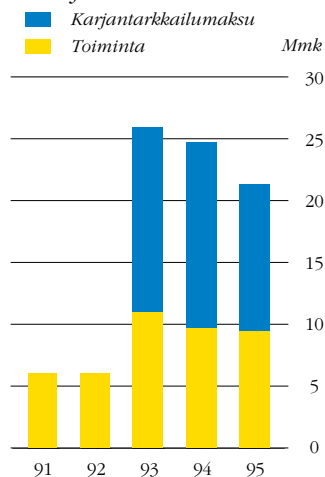
Toiminnan kehittämisessä keskityttiin tuotteiden laadun parantamiseen, markkinalähtöisyyden lisäämiseen sekä kustannustehokkuuden parantamiseen. Valio Tuoretuotteissa on menossa rationalisointiohjelma, jolla haetaan lisää tehokkuutta ja leikataan kustannuksia. Tuotantoa on tarkoitus keskittää lähivuosina kymmeneen tuotantolaitokseen.

Valio Tuoretuotteiden vahvuudet ovat tunnetuissa tuotemerkeissä, tuotteiden tuoreuden takaavassa katkeamattomassa kylmäketjussa sekä asiakas- ja kuluttajalähtöisessä toiminnassa. Vahvimmat tuotemerkit ovat Valio Maito, Valiojogurtti, Valio Piimä.

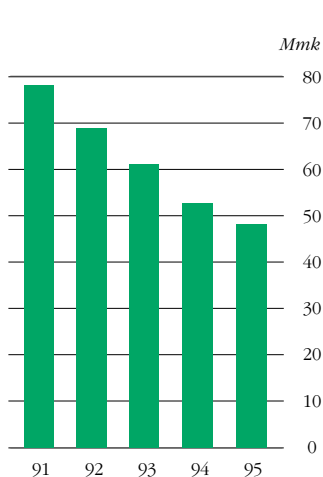
Valio Tuoretuotteiden liikevaihto oli 3 271 miljoonaa markkaa, investoinnit 58 miljoonaa markkaa ja henkilöstön määrä keskimäärin 921 henkeä.

Maidon kokonaiskulutus vuonna 1995 aleni noin 3 prosenttia edellisestä vuodesta. Kulutuksen siirtymisen vähärasvaisiin tai rasvattomiin

VALIO OY:N ALKUTUOTANNON JA NEUVONNAN MENOT

VALIO OY:N TUTKIMUS- JA TUOTEKEHITYSMENOT

tuotteisiin jatkui. Valion juomien – maidot, piimät, mehut – myynti kotimaassa väheni kiristyneen kilpailun vuoksi.

Valion kermojen myynnissä oli jonkin verran laskua. Muiden ruoanvalmistustuotteiden myynti oli lähellä edellisen vuoden tasoa, raejuusto tosin oli selvässä kasvussa.

Jogurtin kulutus kasvoi erittäin voimakkaasti vuoden aikana. Pää-

syynä oli tuonnin raju lisääntyminen ja myynnin rakenteen muuttuminen suurempiin pakkauskokoihin. Hinta-kilpailu kiristyi, ja mediamainonnan määrä kasvoi. Valion jogurtin myynti oli noin 4 prosenttia edellistä vuotta suurempi.

Toinen voimakkaasti kasvanut tuoteryhmä oli valmiit jälkiruoat. Sekä vanukkaiden että rahkapohjaisien jälkiruokien tarjonta ja kulutus kasvoivat. Valion myynti lisääntyi noin 15 prosenttia. Viilien myynti pysyi edellisen vuoden tasolla.

Tuotekehitys oli aktiivista. Vuoden loppupuolella tuotiin Valio Kevytmaidon 1,5 litran pakkaus markkinoille Jyväskylässä ja Helsingissä. Valio A-piimää parannettiin lisäämällä siihen bifido-bakteeri. Tuote muuttui samalla Valio AB-piimäksi. Valion mehuihin ja Grandeihin kehitettiin uutuuksia ja tuoteparannuksia. Välipalatuotteissa pakkaus- ja makumuutoksen ohella tuotiin markkinoille loppuvuonna uudistunut Valio-jogurtti, joka menestyi markkinoilla erittäin hyvin. Muita uutuuksia olivat muun muassa Valio Luomujogurtti, Fanny suklaa Mousse, Valio Gourmetta kermarahka ja Gefilus-sarjan uudistus.

Valio Tuoretuotteiden tärkeimmät vientikohteet ovat Venäjällä Pietarin, Moskovan ja Muurmanskin alueet, Baltian maat ja Ruotsi. Näillä markkinoilla pyritään vahvistamaan Valio-merkkisten tuotteiden asemaa. Myynti hoidetaan osin Valion tytäryhtiöiden kautta ja osin suorana vientiä asiakkaille.

Valio vei vuonna 1995 tuoretuotteita Suomen lähialueille 7 prosenttia enemmän kuin edellisenä vuotena, yhteensä lähes 15 miljoonaa kiloa: jogurtteja vietiin 8 miljoonaa kiloa, mehua 4 miljoonaa kiloa, maitoa miljoona kiloa ja muita tuoretuotteita 2 miljoonaa kiloa.

Valion tuoretuotteiden kysyntä ulkomailla kasvoi etenkin Venäjällä ja Ruotsissa tilivuoden toisella puoliskolla, ja tämän kehityksen odotetaan jatkuvan vuonna 1996.

Valio Sverige AB:llä oli ensimmäinen täysi toimintavuosi. Erityisesti jogurttien menestys oli hyvä ja yhtiö loi pohjaa jatkokasvulle, vaikka toiminta ei saavuttanutkaan asetettuja tavoitteita kaikilta osin. Liikevaihto

oli 74 miljoonaa markkaa.

Virossa Valio Eesti A/S ylläpiti ja edelleen kehitti vahvaa asemaansa jogurteissa ja jäätelössä. Liikevaihto oli 33 miljoonaa markkaa, jossa kasvua edellisvuoteen oli 8 prosenttia.

Tuoteryhmäjohtokunta 1.1.1996: Tauno Uitto (pj.), Tauno Mikkola (varapj.), Seppo Hakola, Pertti Heimonen, Kari Hynninen, Eero Jukkara, Timo Kässi, Erkki Innanen, Eino Lumiabo, Into Nummila, Airi Rausi, Matti Turunen, Veikko Virkunen, Risto Vähä-Koivisto.

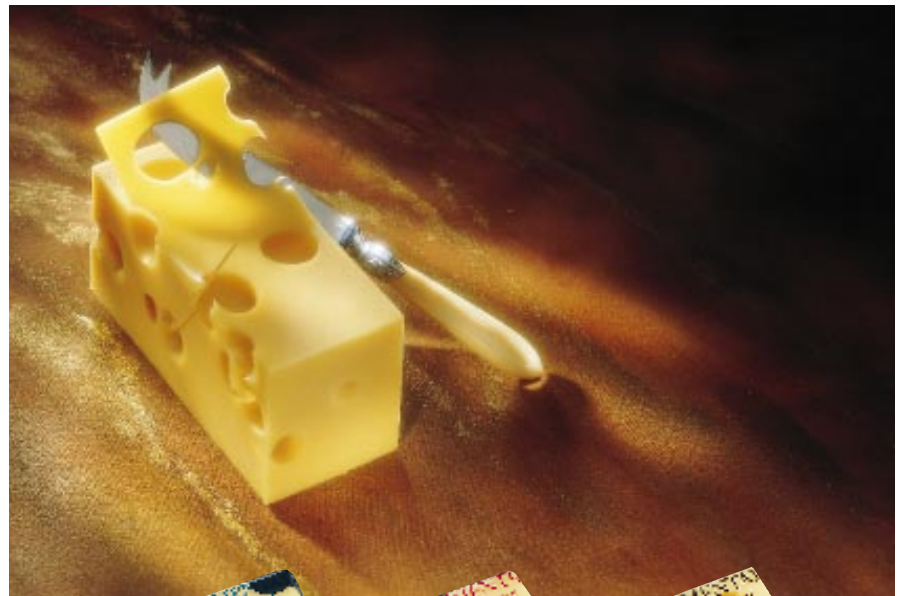
Juustot

Valio Juustot -liiketoiminta-alue valmistaa ja markkinoi juustoja kotimaassa ja ulkomailla. Kotimaassa juustoa valmistettiin tai pakattiin 13 paikkakunnalla. Vastaisuudessa toimipisteiden lukumäärä vähenee selvästi rakennerationalisoinnin myötä. Oman tuotannon lisäksi juustoja valmistutettiin muutamissa mejereissä.

Juustoja valmistettiin vuonna 1995 63 miljoonaa kiloa. Suurimmat juustoryhmät olivat emmental, edam ja Oltermanni.

Omaa valmistusta täydennettiin tuomalla ja markkinoimalla pieni määrä ulkomaisia juustoja.

Valio Juustojen toimintaan vaikutti erittäin suuresti vuonna 1995 markkinatilanteen muutos. EU-jäsenyyden myötä kilpailu kotimaan juustomarkkinoilla lisääntyi ja ko-

veni oleellisesti ja viennissä tulot pienenivät merkittävästi vientitukien poistuttua.

Muutuvaan kilpailutilanteeseen varauduttiin muun muassa Valio Juustojen sisäisen organisaatorakenteen ja sen mukaisten laskenta- ja raportointijärjestelmien kehittämisellä sekä varsin voimakkaalla panostuksella laadunhallintaan ja toimin-

nan kehittämiseen. Valio Juustojen organisaatio on jaettu tulosvastuullisiin tuoteryhmiin, jotka ovat emmental-, edam-, erikoisjuusto-, sulatejuusto- ja tuorejuustoryhmä.

Valio Juustojen liikevaihto oli kertomusvuonna yhteensä 2 119 miljoonaa markkaa, josta ulkomaisten tytäryhtiöiden liikevaihto oli 559 miljoonaa. Liiketoiminta-alueen investoinnit olivat 70 miljoonaa markkaa ja henkilökunnan määrä keskimäärin 1 001 henkilöä.

Kotimaan myynti oli kertomusvuonna yhteensä 43 miljoonaa kiloa, mikä on jonkin verran edellisen vuoden myyntiä vähemmän. Vähennys kohdistui edam- ja emmental-ryhmiin, joissa hintakilpailu oli erityisen voimakasta. Valitun toimintalinjan mukaan ei lähdetty kaikkein kovimpiin hintakilpailutilanteisiin kohtuullisen tulostason säilyttämiseksi. Lisääntynyt kilpailu pudotti juustojen hintoja vuonna 1995 keskimäärin noin 7 - 8 prosenttia.

Valio Juustojen markkinaosuus oli kertomusvuonna noin 61 prosenttia. Kotimaan myynti oli liikevaihdosta noin 65 prosenttia.

Markkinoinnissa panostettiin erityisesti juustobrandien kehittämiseen ja olemassa olevien tuotemerkkien Valio Emmentalin, Valio Edamin, Oltermannin, Aamupalan, Auran, Polarin, Hovin, Turunmaan ja Valio Olympian vahvistamiseen. Valio Juustojen strategian mukaisesti juustovalikoima on laaja ja tuotevalikoimaa on pyritty kehittämään asiakaslähtöisesti.

Juustoja vietiin kertomusvuonna yhteensä 26 miljoonaa kiloa, selvästi edellisvuotta enemmän. Pääosa viennistä oli emmentaljuustoa. Juustojen hinnat Euroopassa laskivat alkuvuonna, mutta nousivat loppuvuodesta, joten kokonaisuutena tilanne vastasi kohtalaisesti suunnitelmia. EU-viennistä ei enää makseta

valmistajalle vientitukea, sen sijaan EU sitä vielä jonkin verran maksaa vietäessä kolmansiin maihin. Tärkeimmät vientimaat olivat USA, Belgia, Venäjä, Ruotsi ja Libanon.

Juuston viennin osuus Valio Juustojen liikevaihdosta oli 35 prosenttia.

Valio Juustojen organisaatioon kuuluvat Yhdysvalloissa ja Belgiassa toimivat tytäryhtiöt. Yhdysvaltain yhtiön liikevaihto oli 357 miljoonaa markkaa ja yhtiö markkinoi Finlandia-brandilla suomalaista emmentaljuustoa sekä valmistaa ja markkinoi amerikkalaista cheddarjuustoa. Belgian yhtiön liikevaihto oli kertomusvuonna 202 miljoonaa markkaa, ja sen toiminta muodostui suomalaisen emmentalin markkinoinnista Belgiaan ja Ranskaan. Molempien yhtiöiden tulos oli positiivinen ja vastasi pääosin toiminnalle asetettuja tavoitteita.

*Tuoteryhmäjohtokunta 1.1.1996:
Jarno Mäki (pj.), Tauno Mikkola
(varapj.), Toivo Heikkilä, Jubani
Hörkkö, Kari Inkinen, Esa Juntunen,
Hannu Kainu, Veikko Moisio, Niilo
Mäki, Martti Nevalainen, Ritva
Puustinen, Arvo Zitting.*

Ravintorasvat

Valio Ravintorasvat -liiketoiminta-alue valmistaa ja markkinoi ravintorasvoja kotimaassa ja vastaa myös viennistä.

Valio Ravintorasvojen tuotantoa oli tilivuoden aikana yhdeksässä tuotantolaitoksessa. Rakennekehityksen edetessä tuotantolaitosten määrä väheni vuoden loppuun mennessä viiteen. Ravintorasvojen tuotanto Lapinlahden tuotantolaitoksilla aloitettiin vuoden 1995 huhtikuun alussa.

Ravintorasvoja valmistettiin runsaat 48 miljoonaa kiloa, mistä voita sekä voiöljyä oli 36 miljoonaa kiloa ja voi-kasviöljyseoksia 12,5 miljoonaa kiloa.

Vahvimmat tuotemerkit ovat Valio Meijerivoi, Voimariini ja Voilevi, jotka säilyttivät hyvin asemansa markkinoilla.

Valio Ravintorasvojen liikevaihto vuonna 1995 oli 1 111 miljoonaa markkaa, investoinnit 12 miljoonaa markkaa ja henkilöstöä keskimäärin 216.

Lisääntyneestä kilpailusta huolimatta Valio pystyi hyvin säilyttämään markkinaosuutensa keltaisten rasvojen markkinoista kotimaassa. Kokonaismarkkinoiden määrä on pysynyt edellisen vuoden mukaisena, mutta hintojen alentumisen seurauksena markkinoiden kokonaisarvo pieneni noin 20 prosenttia. Kotimaan kuluttajahinta päättyi loppuvuodesta EU-maiden tasolle.

Ravintorasvoja vietiin 17 miljoonaa kiloa eli noin 27 prosenttia edellistä vuotta vähemmän. Eniten ravintorasvoja vietiin Venäjälle, runsaat 6 miljoonaa kiloa. EU-jäsenyyden myötä Suomelle avautuivat Euroopan markkinat ja vienti EU-alueelle käynnistyi hyvin. EU:n alueen osuus viennistä oli 16 prosenttia, ja vientimaita olivat muun muassa Ranska, Saksa ja Englanti.

Tuotekehityksessä kiinnitettiin erityistä huomiota nykyisten tuotteiden parantamiseen, ja markkinoille tuotiin vähäsuolainen Voimariini sekä 250 gramman Valio Meijerivoi kotitalouspakkaus.

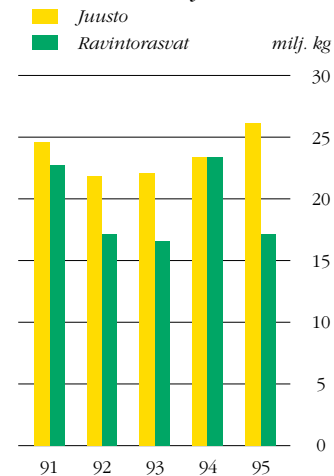
Teollisuusvoion valmistus ja myyn-

ti sopeutettiin EU:n käytännön mukaisiksi.

Tuoteryhmäjohtokunta 1.1.1996: Tauno Mikkola (pj.), Jarno Mäki (varapj.), Sauli Anttikoski, Pertti Habl, Sauli Hietala, Eila Kivelä, Anna-Kaisa Luukkonen, Eero Lämsä, Jubani Myllykangas, Kari Piironen, Kauko Puurula, Aulis Ranta-Muotio.

VALIO OY:N JUUSTON JA RAVINTORASVOJEN VIENTI

Jauheet ja UHT-valmisteet

Kuivamaito-liiketoiminta-alue muodostuu Valion omistamasta UHT-tehtaasta ja tytäryhtiö Kuivamaito Oy:stä. Turengin UHT-tehdas kaksinkertaisti tuotantomääränsä 30 miljoonaa litraan, josta käyttövalmiiden lastenruokien osuus oli hieman yli 12 miljoonaa litraa. Muu tuotanto koostui UHT-maidoista ja -kermoista sekä pehmiksistä.

Lastenruokamarkkinoiden kilpailutilanne muuttui oleellisesti vuonna 1995. Valion Tutteli-tuotemerkin johdavan markkina-aseman säilyttäminen perustui vellien, puurojen ja soseiden volyymien kasvuun korvikkeen määrän laskiessa. Maitoallergisille lapsille tarkoitettu PeptidiTutteli sai hyvän vastaanoton täydentäen tuotevalikoimaamme erityisvalmistejauheena. Jauhemaisia lastenruokia valmistettiin yhteensä noin 3 miljoonaa kiloa.

Elintarvikejauheita tuotettiin kuudessa tuotantolaitoksessa lähes edellisvuotinen määrä, runsaat 52 miljoonaa kiloa. Kotimaan myyntiin vaikutti eniten teollisuuden vähentynyt käyttö ja hintatason aleneminen. Jauheita tuotiin maahamme lähinnä teollisuuskäyttöön puoli miljoonaa kiloa.

Vähittäiskauppapakatun maitojauheen myynti väheni, mutta suurkeittöjauheiden myynti kehittyi suotuisasti. Teollisuusjauheiden myynti ei sujunut odotetusti ja jäi edellisvuotista neljänneksen. Maitojauheiden käyttö väheni eniten lihanjalostus- ja makeisteollisuudessa.

Demineralisoidun herajauheen (Demi) ja laktoosin vienti vähenivät edellisestä vuodesta 6 prosenttia, mutta proteiinijauheen vienti käynnistyi hyvin, ja sen vientimäärä oli kolminkertainen kotimaan myyntiin verrattuna. Demiä vietiin 12 miljoonaa kiloa, ensisijaisesti Kiinaan ja Irlantiin. Laktoosin yli 7 miljoonan kilon viennistä suurin osa meni Japaniin. Maitojauheita vietiin jo lähes yhtä paljon kuin vuonna 1991 eli vajaat 6 miljoonaa kiloa, eniten Hollantiin. Lasten jauheita vietiin hieman yli miljoona kiloa Israeliin ja Venäjälle.

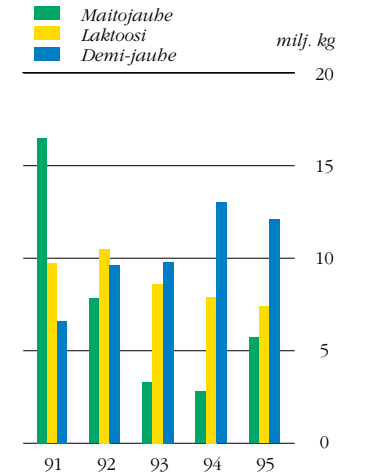
Liiketoiminta-alueen liikevaihto oli 673 miljoonaa markkaa ja investoinnit 32 miljoonaa markkaa. Kuivamaito-liiketoiminta-alueella työskenteli keskimäärin 479 henkilöä.

Kehityskohteina vuonna 1995 olivat proteiinijauheiden sovellukset, laktoosin laadun kohottaminen ja maitokalsiumin valmistus.

Varkauden rehutehtaan tuotantomäärät alenivat rehu jauheissa viidenneksellä 7 miljoonaa kiloon ja rehuseoksissa kolmanneksella 8 miljoonaa kiloon. Vähälaktoosista herajauhetta vietiin Hollantiin, Saksaan ja Tanskaan 4 miljoonaa kiloa.

Tuoteryhmäjohtokunta 1.1.1996: Tauno Mikkola (pj.), Tauno Uitto (varapj.), Matti Ikonen, Urho Jakola, Arto Niemi, Heikki Olkkonen, Matti Romppanen, Jaakko Roubiainen, Osmo Sikanen, Reino Sonninen, Sirkka Toivonen.

VALIO OY:N MAITOUJAUHEEN JA HERAJALOSTEIDEN VIENTI

Jäätelö

Valiojäätelö-liiketoiminta-alue valmistaa ja markkinoi jäätelöä ja vastaa jäätelön viennistä.

Jäätelön kulutus Suomessa kasvoi edelleen. Kulutus henkeä kohti oli 14 litraa, mikä on jo Euroopan huipputaan Ruotsin tasoa. Kahdessa vuodessa kulutus henkeä kohti on kasvanut lähes kaksi litraa. Kulutuksen kasvua ovat vauhdittaneet lämmin kesä, lisääntynyt kilpailu ja uudet myyntitavat.

Kilpailutilanne kotimaassa oli edellisen vuoden tapaan kireä. Markkinoilla olevat jäätelönvalmistajat kilpailivat tiukasti markkinaosuuksista samalla, kun jäätelöauto-toiminta laajeni.

Valiojäätelön liikevaihto oli 489 miljoonaa markkaa, investoinnit 34 miljoonaa markkaa ja henkilöstöä keskimäärin 349.

Valiojäätelön kotimaan myynnin määrä kasvoi 4 prosenttia ja markkinosuus säilyi 50 prosentissa. Vähittäiskaupassa markkinaosuutta onnistuttiin kasvattamaan pari prosenttia. Valiojäätelöllä on vahva markkina-asema erityisesti tuoteissa ja nopeasti kasvaneissa monipakkauksissa.

Valiojäätelöä vietiin vajaat 6 miljoonaa litraa Venäjälle, Viroon, Liettuaan ja Latviaan. Vienti jäi kolmannen edellisvuotista pienemmäksi. Odotukset viennin kasvattamisesta kariutuivat ennen kaikkea Venäjän markkinoilla ruplan kurssin voimakaaseen laskuun, ostovoiman heikkenemiseen sekä tuontimaksujen ja arvonlisäveron korotuksiin.

Valiojäätelön markkinoinnissa jatkettiin merkkituotteiden rakentamista ja vahvistamista. Tunnetut, vahvat merkkituotteet ovat Valiojäätelön vahvuus. Pingviini-tuutti lanseerattiin keväällä 1995. Muut Valiojäätelön tunnetuimmat merkit ovat talomerkki Valiojäätelö, Classic, Joke, La Gala ja Super.

Valiojäätelön tehtaalla Turengissa valmistettiin 39 miljoonaa litraa jäätelöä, mikä on va-

jaan viidenneksen vähemmän kuin edellisenä vuonna.

Tehtaan tehokkuutta parannettiin hankkimalla uusi extruderlinja.

Valion Pietarin tytäryhtiö siirtyi Valiojäätelö-liiketoiminta-alueen vastuulle. Valion Pietarin tytäryhtiön myynti pirstyi ruplan ulkoisen arvon vakiinnuttua toukokuun jälkeen, ja tytäryhtiön liikevaihto oli 18 miljoonaa markkaa. Suomesta

Lappeenrannan vientiterminaalista toimitetaan liki 400 Valio-tuotteen valikoimaa suoraan venäläisiin vähittäiskauppoihin. Syyskuussa avattiin oma suora toimitusreitti Moskovaan.

Tuoteryhmäjohtokunta 1.1.1996: Matti Rinta-Kohtamäki (pj.), Jarno Mäki (varapj.), Aini Honkanen, Matti Karvo, Raimo Kinnari, Jorma Lebdonmäki, Petri Lehtinen, Riku Ollikainen, Leena Rynänen, Veikko Sinkkonen, Tauno Uitto.

Kotimaan myynti

Valio Oy:n aluetulosyksiköiden myynnin volyymi

	1995 milj. kg/l	± % ed. v.
Tuoremeijerituotteet ¹⁾	772,6	2
Ravintorasvat	29,9	-12
Juustot	43,5	-5
Elintarvikejauheet	10,7	-24
Jäätelöt	36,0	4
Mehut, marjakeitot, marmeladit	46,5	-4
Pakasteet	7,6	3

¹⁾ Vertailuluvussa eivät ole mukana Länsimeijerien alkuvuoden luvut

Valio Oy:n kotimaan myynnin arvo tuoteryhmittäin

	1995 milj. mk	± % ed. v.
Aluetulosyksiköt:		
Tuoremeijerituotteet ¹⁾	3.242,0	7
Ravintorasvat	575,2	-20
Juustot	1.254,1	-8
Elintarvikejauheet	141,0	-25
Jäätelöt	428,7	0
Mehut, marjakeitot, marmeladit	218,3	2
Pakasteet	104,0	8
Muut	17,6	86
Yhteensä	5.981,0	-1
Muu kotimaan myynti	970,7	65
Kotimaan myynnin arvo yhteensä	6.951,7	5

¹⁾ Vertailuluvussa eivät ole mukana Länsimeijerien alkuvuoden luvut

Valio Oy:n kotimaan myynnin arvo yksiköittäin

	1995 milj. mk	± % ed. v.	osuus %
Aluetulosyksiköt:			
Helsinki	1.200,3	-4	17
Keski-Suomi	1.434,6	-4	21
Kouvola	676,9	-7	10
Pohjois-Suomi	741,2	-6	11
Riihimäki	608,6	-8	8
Tampere	586,1	15	8
Turku	733,3	23	11
Yhteensä	5.981,0	-1	86
Toimintakeskus, Hki	698,1	38	10
Omat tuotantolaitokset	272,6	234	4
Kotimaan myynnin arvo yhteensä	6.951,7	5	100

Valio Kotimaan myynti -liiketoiminta-alue vastaa tuoteryhmäkohdainten liiketoiminta-alueiden markkinoimien tuotteiden myynnistä ja jakelusta sekä tuottaa eräitä markkinointipalveluja.

Myyntiä ja jakelua hoitavien aluetulosyksiköiden lukumäärä oli vuoden alussa kahdeksan. Vuoden aikana Seinäjoen aluetulosyksikkö liitettiin Itä-Suomen aluetulosyksikköön, jonka nimi samalla muuttui Keski-Suomen aluetulosyksiköksi.

Vuoden päättyessä toiminnassa olivat Helsingin, Turun, Tampereen, Riihimäen, Kouvolan, Keski-Suomen ja Pohjois-Suomen aluetulosyksiköt.

Meijeritoiminnan päätyttyä Lappeenrannassa Savonlinna ympäristöineen, Sysmä ja Hartola siirtyivät Kouvolan aluetulosyksiköstä Keski-Suomen aluetulosyksikköön. Lappeenrannassa toimii toistaiseksi jakeluterminaali.

Toimitukset Pohjois-Savoon ovat tapahtuneet Joensuusta ja Jyväskylästä sen jälkeen, kun meijeritoiminta Kuopiossa marraskuussa päättyi.

Kiinteiden tuotteiden varastoinnin keskittämistä Pitäjänmäellä sijaitsevaan päävarastoon on jatkettu luopumalla hitaasti kiertävien tuotteiden varastoinnista Kouvolassa, Turussa ja Tampereella.

Myynnin volyymien lasku asettaa erityisesti jakelutoimintojen kehittämiseksi suuret haasteet yksikkökustannusten kasvun hillitsemiseksi.

Yksikkökohtaisia asiakastytyväisyyssmittausten tuloksia on hyödynnetty toiminnan laadun kehittämisessä ja asiakastytyväisyyden lisäämistyössä. Riihimäen aluetulosyksikkö sai kesällä ISO 9002 -laatusertifikaatin.

Liiketoiminta-alueen liikevaihto oli 5 807 miljoonaa markkaa. Liiketoiminta-alueen investoinnit olivat 56 miljoonaa markkaa ja henkilöstöä liiketoiminta-alueella oli keskimäärin 1 295 henkeä.

*Tuoteryhmäjohtokunta 1.1.1996:
Jarno Mäki (pj.), Tauno Uitto (varapj.), Markku Heikkinen, Eero Hiiroinen, Tauno Mikkola, Paavo Niskanen, Mauri Penttilä, Esko Pohjala, Tuija Puujalka, Jaakko Sigvart.*

Kansainvälinen läpimurto

Maitobappobakteerien hyötykäyttö on perinteellisesti ollut Valion vahvuuksia. Maitobappobakteerien terveysominaisuuksista kiinnostuttiin 80-luvulla. Valio ryhtyi yhteistyöhön kahden amerikkalaisen tutkijan tohtori Sherwood Gorbachin ja Barry Goldinin kanssa. He olivat eristäneet maitobappobakteerin, joka kestää elävänä ruoansulatuselimistössä ja asettuu suolistoon. He totesivat myös, että maitobappobakteeri torjuu haitallisia bakteereita suolistossa ja alentaa muun muassa paksusuolisyöpään liittyviä entsyymiaktiivisuuksia.

Vuonna 1987 Valio solmi Gorbachin ja Goldinin kanssa maitobappobakteeria koskevan lisenssisopimuksen, jolla bakteerin maailmanlaajuiset käyttö-, valmistus- ja lisensiointioikeudet siirrettiin Valiolle.

Valio aloitti laajan kansainvälisen tutkimustyön GG:ksi nimetyn maitobappobakteerin terveysominaisuuksista. Työ on tuottanut tulosta: tänä päivänä GG on eräs maailman johtavista probiooteista eli terveyttä edistävästä maitobappobakteerista.

Valio toi ensimmäiset GG:tä sisältävät Gefilus-tuotteet markkinoille Suomessa vuonna 1990.

Maitobappobakteereita sisältävät täsmäterveelliset, funktionaaliset elintarvikkeet ovat alkaneet kiinnostaa kuluttajia kovas-

ti. Tuotteiden terveyttä ylläpitävä ja hyvinvointia edistävä vaikutus on nousemassa kuluttajien valintoja ohjaavaksi tekijäksi aistitta-

vien ominaisuuksien ja binnan rinnalle.

GG on maailman tutkituimpia ja tieteellisesti parhaiten dokumentoituja probiootteja. Sen on vakuuttavasti osoitettu torjuvan terveyttä uhkaavia haittabakteereita ja nopeuttavan toipumista muun muassa virusperäisistä suolistoinfektioista vahvistamalla ihmisen omaa, luontaista vastustuskykyä.

Kansainväliset elintarvikeyritykset ovat kiinnostuneita GG:stä. Valio myi GG:n käyttöoikeudet ensimmäiseksi hollantilaiselle Campina Melkunie B.V:lle vuonna 1994. Sopimuksen mukaan se sai GG:n käyttöoikeuden tuotteisiinsa aluksi Benelux-maissa ja sittemmin myös Saksassa. GG:tä sisältävän Vifit-tuotesarjan menestys on lisännyt kiinnostusta

GG:hen Euroopassa. Campina Melkunien esimerkkiä ovat seuranneet norjalainen Norske Meierier ABC-Melk-tuotteillaan ja sveitsiläinen Emmi AG Aktifit-tuotteillaan. Etelä-Amerikassa argentiinalainen Mastellone Hnos S.A. on 30 meijerituotteen La Serenisima -sarjallaan kotimaassaan ylivoimainen markkinajohtaja. Chileläinen Soprole S.A. on tuonut markkinoille Next-jogurtit.

Meijerituotteiden ohella GG:tä sisältäviä valmisteita käytetään lääkinnällisiin tarkoituksiin. Italialainen Dicofarm S.p.A. on menestyksellisesti tuonut markkinoille GG:tä sisältävän Dicoflor-rehydraatiovalmisteen ensisijaisesti sairaalakäyttöön. Niin ikään yhden maailman johtavan lastenruokien valmistajan Abbott Laboratoriesin (Ross) kanssa Valiolla on maailmanlaajuisen sopimus GG:stä.

Neuvotteluja GG:n lisenssisopimuksista on käynnissä useissa maissa, etenkin talouskasvuunsa voimakkaalla Kaakkois-Aasian ja Oseanian alueella sekä Etelä-Amerikassa.

GG:n menestys perustuu Valion tarmokkaaseen, oikea-aikaiseen kehitystyöhön. GG:n tuotantoteknologia ja eräät tuotesovellukset on kehitetty Valion tutkimusyksikössä, kliiniset kokeet on tehty nimekkäissä kotimaisissa ja ulkomaisissa tutkimuslaitoksissa.

VALIO OY:N OMISTAJAT

31.12.1995

	Osakkeita	
	Kotipaikka	kpl
	(à 20.000 mk)	
Alavuden Osuusmeijeri	ALAVUS	99
Alueosuskunta Promilk	LAPINLAHTI	2.138
Etelän Maitokunta	VIHTI	377
Evijärven Osuusmeijeri	EVIJÄRVI	40
Finnmilk Oy	TAMPERE	337
Hirvijärven Osuusmeijeri	JALASJÄRVI	46
Hämeen Osuusmeijeri	VALKEAKOSKI	233
Hämeenlinnan Osuusmeijeri	HÄMEENLINNA	231
Härmän Seudun Osuusmeijeri	ALAHÄRMÄ	79
Iisalmen Osuusmeijeri	IISALMI	276
Kainuun Osuusmeijeri	KAJAANI	787
Kangasniemen Osuusmeijeri	KANGASNIEMI	80
Kansallis-Meijeri-Osuuskunta	PYHÄJÄRVI	111
Kauhavan Osuusmeijeri	KAUHAVA	67
Kaustisen Osuusmeijeri	KAUSTINEN	96
Keski-Pohjan Juustokunta	TOHOLAMPI	1.228
Keski-Suomen Maitokunta	JYVÄSKYLÄ	1.209
Kiuruveden Osuusmeijeri	KIURUVESI	229
Koilliskuntain Osuusmeijeri	SALLA	109
Kortesjärven Osuusmeijeri	KORTESJÄRVI	35
Kuivamaito Oy	NASTOLA	427
Kuusamon Osuusmeijeri	KUUSAMO	265
Kyrönmaan Osuusmeijeri	ISOKYRÖ	124
Kärsämäen Osuusmeijeri	KÄRSÄMÄKI	87
Laaksojen Maitokunta	YLIVIESKA	180
Lammin Osuusmeijeri	LAMMI	113
Liperin Osuusmeijeri	LIPERI	162
Nilsin Osuusmeijeri	NILSIÄ	277
Nurmeksien Osuusmeijeri	NURMES	608
Osuuskunta Idän Maito	JOENSUU	2.774
Osuuskunta Lapin Maito	ROVANIEMI	563
Osuuskunta Maito-Aura	TURKU	1.514
Osuuskunta Maitojaloste	SEINÄJOKI	2.418
Osuuskunta Maitokolmio	TOHOLAMPI	244
Osuuskunta Maito-Pirkka	TAMPERE	1.008
Osuuskunta Normilk	JYVÄSKYLÄ	4
Osuuskunta Pohjolan Maito	HAAPAVESI	2.650
Osuuskunta Rannikon Maito	RAAHE	137
Osuuskunta Satamaito	PORI	348
Osuuskunta Tuottajain Maito	RIIHIMÄKI	6.989
Paavolan Osuusmeijeri	RUUKKI	32
Suonenjoen Ymp. Osuusmeijeri	SUONENJOKI	288
Tyrnävän Osuusmeijeri	TYRNÄVÄ	1
Vieremän Osuusmeijeri	VIEREMÄ	97
Virtain Osuusmeijeri	VIRRAT	77
Ähtärin Seudun Osuusmeijeri	ÄHTÄRI	123
Osakkaita yhteensä	46 kpl	29.317
Osakepääoma yhteensä		586,34 milj. mk

VALIO-KONSERNI JA

OMISTAJAMEIJERIT

Liikevaihto ja henkilöstö 1995		
	liikevaihto milj. mk	henkilöstö 31.12.1995
Valio Oy	7.839,3	3.943
Valio Oy:n tytäryhtiöt		
Valio International U.S.A. Inc.	357,1	194
Valio International Belgium – Nordic Foods S.A.	201,8	22
Valio Sverige AB	74,3	30
VBV Trading S.A.	52,4	2
Valio Eesti A/S	32,6	25
AOZT Valio St. Petersburg	17,9	12
Kuivamaito-konserni	507,9	371
Valiotekniikka Oy	16,0	28
Tytäryhtiöt yhteensä		684
Valio-konserni yhteensä (Valio Oy + tytäryhtiöt)	7.966,1	4.627
Omistajameijerit^{*)}		444
Valioryhmä yhteensä		5.071

^{*)} Valion kanssa markkinointisopimuksen solmineet osakasseijerit ja hankintaosuuskunnat

VALIO OY:N OSOITTEITA

Toimintakeskus
Meijeritie 6
PL 390
00101 HELSINKI
Puh. (90) 50 661
Telekopio (90) 562 5068

LIHKETOIMINTA-ALUEET

VALIO KOTIMAAN MYYNTI

Meijeritie 6
PL 390
00101 HELSINKI
Puh. (90) 50 661
Telekopio (90) 5066 2209

ALUETULOSYKSIKÖT

HELSINGIN ALUETULOSYKSIKÖ
Meijeritie 6
PL 390
00101 HELSINKI
Puh. (90) 50 661
Telekopio (90) 5066 4671

KESKI-SUOMEN ALUETULOS-
YKSIKÖ
Laukaantie 9
PL 177
40351 JYVÄSKYLÄ
Puh. (941) 680 611
Telekopio (941) 284 404

KOUVOLAN ALUETULOSYKSIKÖ
Tehontie 31
PL 11
45201 KOUVOLA
Puh. (951) 827 811
Telekopio (951) 827 8401

POHJOIS-SUOMEN ALUETULOS-
YKSIKÖ
Kangaskontiontie 2
PL 351
90101 OULU
Puh. (981) 557 9111
Telekopio (981) 557 2320

RIIHIMÄEN ALUETULOSYKSIKÖ
Meijerintie 6
PL 116
11101 RIIHIMÄKI
Puh. (914) 7401
Telekopio (914) 740 310

TAMPEREEN ALUETULOSYKSIKÖ
Vihiojantie 3
PL 60
33101 TAMPERE
Puh. (931) 247 0111
Telekopio (931) 247 0650

TURUN ALUETULOSYKSIKÖ
Rieskalähteentie 70
PL 120
20101 TURKU
Puh. (921) 261 5711
Telekopio (921) 261 5752

VALIO JUUSTOT

Meijeritie 6
PL 390
00101 HELSINKI
Puh. (90) 50 661
Telekopio (90) 5066 2529

VALIO RAVINTORASVAT

Osmankatu 2
PL 337
60101 SEINÄJOKI
Puh. (964) 415 6111
Telekopio (964) 414 4644

VALIO TUORETUOTTEET

Meijeritie 6
PL 390
00101 HELSINKI
Puh. (90) 50 661
Telekopio (90) 5066 2539

KUIVAMAITO

15560 NASTOLA
Puh. (918) 811 211
Telekopio (918) 811 2300

VALIOJÄATELÖ

Meijeritie 3
PL 390
00101 HELSINKI
Puh. (90) 50 661
Telekopio (90) 5066 2509

VALIO OY:N TYTÄRYHTIÖT

AOZT VALIO ST. PETERSBURG

Vasiljevski Ostrov 18. linia d. 47
199178 St. Petersburg
RUSSIA
Puh. 990 7 812 325 8303, 325 8304
Telekopio 990 7 812 325 8545

KUIVAMAITO OY

Maitotie 4
15560 NASTOLA
Puh. (918) 811 211
Telekopio (918) 811 2300

N.V. VALIO INTERNATIONAL BELGIUM - NORDIC FOODS S.A.

Elektronikalaan 8
B-2610 Wilrijk
BELGIUM
Puh. 990 32 3 828 5800
Telekopio 990 32 3 828 5352

VALIO EESTI A/S

Aia tn. 7
EE0001 Tallinn
ESTONIA
Puh. 990 372 6 313 275
Telekopio 990 372 6 313 275

VALIO INTERNATIONAL MIDDLE EAST SAL

P.O. Box 90
1158 Jdeideh-Beirut
LEBANON
Puh. 990 961 1 885 531
Telekopio 990 961 1 884 568

VALIO INTERNATIONAL USA INC.

McCadam Cheese
P.O. Box 345
Heuvelton, N.Y. 13654
USA
Puh. 990 1 315 344 2441
Telekopio 990 1 315 344 7291

VALIO SVERIGE AB

P.O. Box 10094
Arenavägen 23
S-121 27 Stockholm-Globen
SVERIGE
Puh. 990 46 8 725 5150
Telekopio 990 46 8 725 5151

VALIOTEKNIikka OY

Meijeritie 4
PL 122
00371 HELSINKI
Puh. (90) 506 655
Telekopio (90) 5066 5066

VBf TRADING S.A.

P.O. Box 158
CH-1222 Vésenaz (Geneva)
SWITZERLAND
Puh. 990 41 22 752 5300
Telekopio 990 41 22 752 4301

